

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Bakalářská práce

Předškolní pedagog s tetováním či jinou tělesnou modifikací

Vypracovala: Mirka Švecová

Vedoucí práce: Mgr. Veronika Plachá, Ph.D.

České Budějovice 2021

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích

.....

Švecová Mirka

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Veronice Plaché, Ph.D. za její ochotu, čas a cenné rady při zpracování této bakalářské práce. Dále děkuji všem respondentům, kteří se podíleli na výzkumné části této práce. A v neposlední řadě děkuji své rodině a přátelům, kteří mi vždy podají pomocnou ruku.

ABSTRAKT

Obsahem této bakalářské práce je zjistit, jak široká veřejnost nahlíží na předškolní pedagogy s tělesnými modifikacemi.

Teoretická část je věnována osobnosti pedagoga, sebepojetí jedince, především sebepojetí v učitelské profesi a v neposlední řadě vymezení pojmu tělesné modifikace. Zaměřuje se zejména na ty modifikace, se kterými se běžně setkáváme – tetování a piercing. Cílem praktické části je objasnit, jaký postoj zaujímá široká veřejnost vůči pedagogům s tetováním či jinou tělesnou modifikací. Pro jeho naplnění je zvolen smíšený výzkum, který se skládá z dotazníkového šetření a polostrukturovaných rozhovorů. Kvalitativní výzkum se věnuje postoji a zkušenostem pedagogů mateřských škol. Kvantitativní výzkum mapuje názory veřejnosti.

Klíčová slova: tělesné modifikace, tetování, piercing, předškolní pedagog, sebepojetí

ABSTRACT

The aim of this bachelor's thesis is to find out how the general public views preschool teachers with physical modifications.

The theoretical part is devoted to the personality of the teacher, the self-concept of the individual, especially the self-concept in the teaching profession and, last but not least, the definition of the concept of physical modification. It focuses mainly on those modifications that we commonly encounter - tattoos and piercings. The aim of the practical part is to clarify the attitude of the general public towards teachers with tattoos or other body modifications. For its fulfillment, mixed research is chosen, which consists of a questionnaire survey and semi-structured interviews. Qualitative research focuses on the attitudes and experiences of kindergarten teachers. Quantitative research maps public opinion.

Key words: body modifications, tattoos, piercings, preschool teacher, self-concept

OBSAH

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1. Osobnost pedagoga	10
1.1 Vlastnosti učitele	12
1.2 Očekávání od učitelky mateřské školy	13
1.3 Vzhled předškolního pedagoga	17
2. Sebepojetí	18
2.1 Vymezení pojmu sebepojetí.....	19
2.2 Sebesystém a sebepojetí.....	19
2.3 Sebepojetí v učitelské profesi	20
2.3.1 Faktory ovlivňující sebepojetí učitele	22
2.3.2 Sebepojetí u učitelů mateřských škol.....	23
3. Tělesné modifikace	25
3.1 Vymezení pojmu modifikace	25
3.2 Proč lidé upravují svá těla?.....	26
3.3 Historie zdobení těla	26
3.3.1 Historie tetování	27
3.3.2 Techniky tetování.....	27
3.4 Druhy tělesných modifikací	28
3.4.1 Tetování.....	28
3.4.2 Piercing	29
PRAKTICKÁ ČÁST	30
4. Metodika výzkumu.....	30
4.1 Výzkumný problém a cíl výzkumu	30
4.2 Výzkumné otázky	30

4.3	Metody výzkumného šetření	30
4.4	Výzkumný soubor	31
5.	PŘEDSTAVENÍ KVANTITATIVNÍHO VÝZKUMU	32
5.1	Výsledky dotazníků	32
5.1.1	<i>Shrnutí grafů zjišťujících tělesné modifikace u respondentů .....</i>	<i>34</i>
5.1.2	<i>Shrnutí grafů mapujících postoje k tetování u ostatních a u předškolních pedagogů .....</i>	<i>37</i>
5.1.3	<i>Shrnutí předchozích grafů .....</i>	<i>40</i>
5.1.4	<i>Shrnutí grafů mapujících vzhled pedagoga a jeho vliv na vývoj dětí .....</i>	<i>42</i>
5.2	Závěrečné shrnutí	44
6.	PŘEDSTAVENÍ KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU	46
6.1	Výsledky rozhovorů	47
6.1.1	<i>Motivace k profesi .....</i>	<i>47</i>
6.1.2	<i>Filosofie vzdělávání .....</i>	<i>47</i>
6.1.3	<i>Význam tetování .....</i>	<i>47</i>
6.1.4	<i>Reakce okolí na tetování .....</i>	<i>48</i>
6.1.5	<i>Názor na pedagogy s tetováním či piercingem z pohledu participantek .....</i>	<i>49</i>
6.1.6	<i>Má tetování na děti vliv? .....</i>	<i>49</i>
6.2	Závěrečné shrnutí	50
7.	POROVNÁNÍ VÝZKUMŮ	52
	DISKUZE	53
	ZÁVĚR	55
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	56
	SEZNAM PŘÍLOH	60

ÚVOD

„Co tady máš namalované?“ Zaznělo z úst tříletého chlapce, který spatřil mé tetování na kotníku. Brajíc do ruky houbičku s mýdlem a snažíc se „nečistotu“ smýt. „To je kolo, líbí se ti?“ „Hm, já umyju.“ A více se nezajímal, neodsuzoval. Malé děti jsou upřímné a nevinné. Jsou odrazem toho, co je učí rodiče. Žádnému dítěti nebude jen tak vadit, že je ten druhý pomalovaný nebo že má piercing. Vadí to dospělým a ti by to na děti přenášet neměli. Naopak extravagance se dětem líbí a přitahuje jejich pozornost.

Existují různé reakce na tělesné modifikace. Někdo na ně nahlíží jako na zkrášlování těla, pro jiné je to poškozování sama sebe a jsou brány jako sociální ukazatel namísto estetické volby. Ačkoliv se přijetí těchto odlišností hodně změnilo a jsou považovány za běžné, kdy lidé mají často tendenci spíše obdivovat a chválit, tak i přesto se v pracovních sférách občas setkáváme i s negativními názory, kdy nás právě tyto „ozdoby“ znevýhodní – jde zejména o piercingy a tetování na viditelných místech, která nejdou snadno zakrýt – například na krku, na obličeji, na ruce.

Swanger (2006) uvádí výsledky průzkumu, kdy byl 37 respondentům (manažerům a zástupcům firem) zaslán dotazník. Cílem bylo zjistit, jak je vnímán člověk s tetováním a piercingem při ucházení se o práci. V 86,67 % (30 odpovědí) dotazovaní uvedli, že by viditelná tetování a piercing vnímali negativně. V 10 % (3 odpovědi) by tetování zaujímala neutrální postoj a pouze jedna odpověď (3,33 %) byla pozitivní. Někteří zaměstnavatelé jsou dokonce oprávněně zaujati, pokud by mělo dojít k narušení image firmy či vztahů s veřejností (Clark, 2012).

V roce 2019 zaplnily stránky bulvárního tisku články o 35 letém francouzském učiteli žijícím v Londýně. Sylvain Helaine propadl vášni pro tetování a díky svému neobvyklému vzhledu se naprosto odlišoval od ostatních pedagogů. Měl potetované skoro celé tělo, jazyk, oční bělmo i dlaně. Kvůli svým výrazným tělesným modifikacím přišel o pracovní místo učitele v mateřské škole, neboť se na chodbě potkal s dítětem z jiné třídy a dle rodičů z něj dítě údajně mělo noční můry. Začalo se tedy více spekulovat o tom, zda je člověk s takovou vizáží dobrým vzorem pro budoucí mládež. Veřejnost tvrdila, že učitel by měl být neutrální. Děti jsou snadno ovlivnitelné

a v mnoha případech k učitelům vzhlíží. Mohou proto začít toužit po změně image a tělesné úpravy by je mohly navést nesprávným směrem, kterého by možná později litovaly. Tento případ řešil i místní školský úřad a shodl se na tom, že tetování učitele nepředstavuje žádné porušení náboženské neutrality a politické povinnosti, avšak navrhl, aby Sylvain Helaine nově učil až děti starší šesti let. Tuto dohodu Francouz považoval za nepřijatelnou, ale jelikož svou práci miluje, chce dále učit a dětem svým příkladem předávat to, jak přijímat lidi, kteří se byť jen maličko odlišují od zavedených norem. Tento případ však není ojedinělý. Karac Wilson z Británie, čtyřnásobný otec a učitel, jehož tělo pokrývá nespočet rozsáhlých tetování. Ve svém životě se prý setkal jen s jednou negativní reakcí, když se snažil získat práci asistenta učitele. Na pracovním pohovoru mu byl vytknut jeho vzhled, který není dobrým příkladem pro děti.

Tomuto tématu nebylo doposud věnováno příliš pozornosti. Články a různé názory široké veřejnosti na tuto problematiku mi vnukly myšlenku, zaměřit se ve své bakalářské práci na téma tělesných modifikací. Jak široká veřejnost nahlíží na pedagogy, kteří se odlišují od ostatních právě tělesnými úpravami. Kde je pomyslná hranice toho, že už je to u pedagogického pracovníka až přespříliš? Na jakém místě je to naopak tolerováno? A zda by vůbec umístili své dítě do mateřské školy, kde je pedagog s tělesnými úpravami?

V odborné literatuře je jednou z charakterizovaných vlastností každého úspěšného pedagoga osobní přitažlivost podtržená upraveným zevnějškem. Zajímá mě tedy, zda na toto mínění mají vliv i tělesné modifikace jako je například tetování, piercing či jiná zdobení a vylepšení těla. A jestli tyto úpravy ubírají na kvalitě pedagoga či nikoliv.

TEORETICKÁ ČÁST

Společnost se celkově nadbytečně zabývá vzhledem osob a přitom nejdůležitější je zejména v této profesi kvalifikace učitele a jeho osobnost. Jak přistupuje k dětem, ale i k rodičům, a jak se v jeho blízkosti cítí. Žijeme stále v době, kdy je pro mnoho lidí důležitý vzhled a podle toho si udělají o druhém člověku obrázek, namísto aby ocenili jeho kvality a charakter.

1. Osobnost pedagoga

Osobnost pedagoga je velice důležitá, neboť je jedním z hlavních aktérů vůbec v celém vzdělávacím procesu a jsou na něj kladeny náročné a psychologicky rozmanité požadavky. Pedagogický slovník učitele charakterizuje jako profesně kvalifikovaného pedagogického pracovníka, který je považován za osobu podněcující a řídící učení jiných osob. Ze statistik vyplývá, že v této profesi převažují právě ženy. Uvádí se, že v mateřských školách je mezi 22 tisíci ženami pouze 27 mužů (Průcha, Walterová, Mareš, 2013).

Čáp a Mareš (2007) popisují dva stěžejní úkoly, které se od učitele očekávají – výchovný a vzdělávací. Obojí dělá tak, jak nejlépe dovede v rámci svého osvojeného oboru, ve kterém se pravidelně zdokonaluje, zprostředkovává dovednosti, vědomosti a návyky, organizuje vlastní činnosti a pomocí nich rozvíjí zájmy žáků a spoluutváří jejich charakter. Obojí je postaveno na tom, že *„takový člověk velmi dobře zná psychiku žáka a umí používat pedagogicko-psychologické poznatky, tj. umí psychologicky myslet a jednat“* (Holeček, 2014, s. 13).

Aby se učitelka v mateřské škole stala úspěšnou, je důležité, aby byla ke své práci motivována. Především uspokojováním vyšších psychických potřeb, touhou pomoci, objevováním nových poznatků následně předávaných dál. Za zmínku stojí nepochybně potřeba seberealizace, jež je vrcholem celé Maslowovy pyramidy potřeb a která je nedílnou součástí každého lidského snažení. Je velmi úzce spjata s potřebou uznání a ocenění. Tomu se nejčastěji dostává ze strany vedení školy než ze strany žáků či jejich rodičů (Holeček, 2014).

Právě charakteristiky osobnosti pedagogů hrají v této profesi tak velkou roli, na rozdíl od jiných profesí. Již v antické době byla potřeba vytyčit přesné požadavky na žádoucí rysy, které by měl každý pedagog splňovat. Jednou z prvních písemností byla příručka od J. Engelberta nesoucí název „*Rádce pro školní čekance, pomocníky a učitele v císař. králov. zemích*“ jež blíže specifikovala charakteristiky osobnosti a činnosti učitele. Popisuje zde pedagoga jako motivovaného schopného člověka s talentem a nadšením pro povolání. Je zajímavé, že už v této době si byla pedagogická teorie vědoma toho, že by měl být pedagog vybaven i kognitivními povahovými znaky a měl by to být člověk se špetkou důvtipu, dobrou pamětí a přirozeným vtipem. Tyto popsané vlastnosti učitelovy osobnosti se nejdříve týkaly jen mužů, neboť ženy tuto profesi zastávat nemohly. Ke změně došlo až koncem 19. století (Průcha, 2017).

Nelze opomenout J. A. Komenského (Kopecký a kol., 1960), významného českého pedagoga, filosofa a posledního biskupa jednoty bratrské. Byl jedním z mnoha učenců, kteří se charakteristikou osobnosti pedagoga také zabývali. Ve svých spisech zmiňuje, že učitelem musí být člověk zbožný, čestný, pracovitý a ctnostný. Člověk, který se za svou práci, jež má být posláním, nebude stydět, ale naopak ji bude vykonávat s co největší chutí a vlastní vůlí. Toto všechno se značně projeví ve výkonu jeho profese. Musí si uvědomit, že zaujímá vysoce postavenou pozici a je obrazem toho, co předává svým žákům. Měl by jim být motivujícím vzorem, inspirací a poskytovat kvalitní vzdělání. Výborný pedagog totiž není ten, který se uchýlil k jednoduché cestě k učení svých žáků diktováním a nařizováním, nýbrž ten, který jim rozumí a naslouchá. Ve spisech vyjádřeno slovy: „*Vedení, které záleží jen v slovech a předpisech, nemá sílu, může přinést jen hubený prospěch. Naši učitelé nesmějí tedy být podobni sloupům u cest, které pouze ukazují, kam se má jít, ale samy nejdu*“ (Kopecký a kol., 1960, s. 292).

J. A. Komenský charakterizuje učitele jako cílevědomou osobu, která bude žákům vzorem skromnosti a povede je správným směrem vstřícnosti, ušlechtilosti a pracovitosti. Osobu, která bude vyučovat takovou formou, aby podněcovala bystrost spíše přívětivým přístupem než přísně. Pokud něčemu žáci nerozumí, dokáže vysvětlit, je ochoten pomoci a umožní jim vidět nové věci, které doposud neviděli. Dále je učitel popisován jako subjekt s jasnou vidinou poslání a cíle, ke kterému své

žáky vede. Dojde-li k jeho úspěšnému dosáhnutí, sklídí učitel obdiv a pochvalu, pokud však ne, dostane se učiteli výsměchu (Kopecký a kol., 1960).

Dle Holečka (2014, s. 13) se lze při přemýšlení o osobnosti učitele zaměřit na pět navzájem se prolínajících oblastí:

1. *„motivace k učitelskému povolání;*
2. *charakterově-volní vlastnosti;*
3. *seberegulační vlastnosti;*
4. *dynamické vlastnosti, temperament;*
5. *výkonové vlastnosti, speciální schopnosti a dovednosti učitele.“*

1.1 Vlastnosti učitele

Nelešovská (2005) uvádí, že dobrým učitelem je ten, kdo se skvěle pohybuje ve svém oboru, miluje ho, je pro něj nadšen a ochoten se dále vzdělávat díky novým trendům a výzkumům, nachází radosti ve svém povolání, má lásku k dětem, zná jejich duši a uvědomuje si, že i on sám byl jednou dítětem. Snaží se a dělá vše pro to, aby se z dětí stali dobří lidé. Je důležité, aby v sobě každý učitel rozvíjel vlastnosti, které mu napomohou k tomu, být dobrým učitelem, upřímným přítelem a rádcem.

Z výzkumů, které ve svém díle zmiňují Dostál a Opravilová (1988), zabývajícími se charakteristikou úspěšných pedagogů, vyplynul určitý ideál osobnosti úspěšného pedagoga. Nejdůležitější vlastností je vztah k dětem, schopnost dítě motivovat a povzbuzovat jeho snahu učit se. Na druhé místo se řadí náklonnost ke vzdělávání dětí, tzv. pedagogický takt (schopnost sebeovládání se, ukázněnost v jednání se žáky, spojení náročnosti na žáky s kulturními formami jejich vedení). Tato vlastnost zahrnuje schopnost navázat kontakt od prvního okamžiku, ochotu a zájem spolupracovat. Nedílnou součástí jsou také dobré vyjadřovací schopnosti, empatie, přátelský přístup, vlídnost, spolehlivost, nestrannost, dobrá paměť, kreativita, osobní přitažlivost podtržená upraveným zevnějškem atd. Za zmínku stojí například i řešení konfliktů ze strany učitele. Musí být schopen zvládat psychickou zátěž, odhadnout situaci a dle té přiměřeně, ale správně jednat s určitým odstupem a ne v afektu. Stručně lze říci, že

tato profese vyžaduje mnohostrannou připravenost, která pojímá mnoho znalostí odborně pedagogického vzdělání, zkušenosti v práci s dětmi, organizační vloh. Osobnost pedagoga je dotvářena sebevýchovou, sebekontrolou a sebeovládáním (Dostál & Opravilová, 1988).

1.2 Očekávání od učitelky mateřské školy

Jak uvádí Mertin a Gillernová (2010) učitelky v mateřských školách už sice mají více volnosti v práci s dětmi, avšak berou na sebe velkou míru zodpovědnosti. Ze strany společnosti a hlavně rodičů, kteří mateřské škole svěřují to nejcennější, co mají, jsou velká očekávání a kladeny určité nároky. Svobodová, Vítečková a kol. (2017) dotazníkovým šetřením zjišťovaly, jak rodiče nahlízejí na učitelku mateřské školy. Dotazníku se účastnilo 126 respondentů a byl rozdělen do 7 částí:

- **vztah k dítěti** - zde rodiče uváděli jako nejdůležitější, aby se děti v blízkosti učitelky cítily v bezpečí, mohly se na ni spolehnout, aby rozuměla psychice dítěte, zvláštnostem a problémům
- **diagnostické dovednosti** - učitelka by měla být schopna rozpoznat sociálně patologické projevy dětí a měla by vědět, jak jim předcházet či jak je napravit, také by měla znát případné poruchy, které se v průběhu vývoje dítěte mohou naskytnout
- **vztah k rodičům** - největší důraz je kladen hlavně na upřímnost, otevřenost a jasnost
- **vztah k profesi** - nejdůležitější je, aby učitelka měla svou práci ráda, byla schopna sebereflexe a chtěla se dále zdokonalovat ve svém povolání
- **vztah ke škole a ke spolupracovníkům** - vzájemná spolupráce na pracovišti, dobré klima v celé mateřské škole
- **didaktické dovednosti** - zajistit bezpečnost a zdraví dětí, naučit děti dobrým vztahům mezi sebou

- **vlastnosti učitelky**- zde rodiče zmiňují hlavně upřímnost, toleranci, trpělivost, otevřenost, vstřícnost, láskyplný a individuální přístup, optimismus, spravedlivost, vynalézavost, humor

Některé výše zmíněné vlastnosti učitelky se objevují také ve výzkumném šetření Čermákové (2015), ta v něm znázornila výpovědi rodičů, jejichž děti navštěvují předškolní zařízení. Dle nich je ideální učitelka v mateřské škole stručně charakterizována jako trpělivá, tolerantní, empatická, spravedlivá, přirozená autorita se smyslem pro humor. Základem ideálního učitele by měl být dobrý vztah k dětem, vstřícnost a schopnost motivovat.

Od učitelky mateřské školy zejména v malém městě či na vesnici se také očekává, že se bude podílet a účastnit na kulturních akcích v rámci obce, což je přínosné jak pro veřejnost, tak pro prestiž celé mateřské školy a zejména pro prestiž samotného učitele (Čáp & Mareš, 2007).

Pokud přemýšlíme o vztahu předškolních pedagogů k dětem, můžeme se opřít o tři podmínky, které stanovil humanistický psycholog Carl R. Rogers: empatie, autenticita a akceptace. Tyto tři termíny vycházejí z rogersovského čili na člověka zaměřeného psychoterapeutického směru a měly by být integrální součástí každého pedagogického pracovníka (Šiffelová, 2010).

Empatie

Je vlastnost úzce spjata s akceptací, neboť empatii lze projevovat pouze tehdy, pokud druhého akceptujeme. Jestliže tomu tak není, nelze se vcítit do aktuálního stavu druhé osoby. V odborné literatuře existuje nespočet definic. V publikaci Daniely Šiffelové (2010) je empatie charakterizována jako umění nevědět (v překladu: *the art of not-knowing*), pochopit a přijímat člověka takového, jaký je. Je to tzv. most k druhému člověku, protože vzniká ve vztahu mezi učitelem a dítětem nebo mezi terapeutem a pacientem. Být empatický znamená, být otevřený, naladit se na druhého a vydat se na cestu s neznámým cílem a porozumět tomu, co dítě prožívá a snažit se vidět svět

jeho očima. Mertin a Gillernová (2010) vymezují pojem empatie jako umění vcítit se a vnímat subjektivitu jiného člověka. Vcítit se do světa dětí, do situace rodičů nebo kolegů. Empatická učitelka je vstřícná k potřebám a přáním sociálních partnerů, je ochotna jim porozumět a citlivě vnímat, umí se vcítit do prožitků druhých, ale zároveň zůstat sama sebou, a do problémů ostatních, ačkoliv ona sama s takovými problémy vlastní zkušenosti nemá. Empatií by definitivně měla oplývat každá učitelka mateřské školy.

Je to proces, na kterém se musí neustále pracovat, neboť vzájemně souvisí s osobní zralostí a vnitřní stabilitou. Při každodenních činnostech bychom se měli snažit aktivně naslouchat druhým, parafrázovat, reflektovat, využívat empatické poznámky, ale také pozorovat jejich neverbální projevy (Hájek, 2006).

Autenticita

Autentické projevy učitele zahrnují projevování emocí, názorů a postojů. Je v pořádku dát najevo emoce, které právě prožíváme, ať už jde o ty pozitivní nebo negativní. Důležité však je, zvolit takovou formu těchto autentických projevů, která bude vhodná pro školní prostředí. Lze použít zvýšený hlas namísto nepřijatelného výbuchu zlosti v afektu. Sebejistým vystupováním, otevřeným a přiměřeným vyjadřováním pozitivních i negativních emocí učitelka zvyšuje svou autenticitu a svoji věrohodnost (Mertin & Gillernová, 2010).

Autentická učitelka nic nepředstírá, ve svém jednání je sama sebou, chová se přirozeně, druhým ani sobě nic nenalhá a nestylizuje se do žádné role. Její projev je jasný a odpovídá momentálnímu rozpoložení. Díky projevené autenticitě (ale i empatii a akceptaci) se druhá osoba uklidní, protože jasně ví, na čem je, posiluje se její důvěra, vzájemný vztah a lépe se také autenticky projeví. Stejně jako empatii a akceptaci i autenticitu podporují tyto faktory: zralost, vnitřní stabilita a sebepoznání. Být autentický k druhým, znamená, být autentický i vůči sobě. Je potřeba umět naslouchat sám sobě, uvědomovat si vlastní prožívání a dokázat mu porozumět (Hájek, 2006).

Akceptace

Bezpodmínečné pozitivní přijetí každého člověka takového, jaký je i se všemi přednostmi a nedostatky. Akceptace je chápána jako postoj, ve kterém jsme zcela otevřeni a přijímáme druhého bezvýhradně jako bytost hodnou úcty a respektu. Tento postoj zaujímají zejména rodiče, kteří své dítě nepodmíněně milují bez ohledu na to, jak se chová, jak se projevuje nebo jak vypadá. Každé dítě je jedinečné, jinak si osvojuje nové poznatky, je na jiné emoční úrovni, jinak se staví k odlišným způsobům výchovy v rodině a v mateřské škole. Od učitele mateřské školy se očekává, že bude individuálně akceptovat určitá specifika a bude děti rozvíjet vřelým a pozitivním chováním, úctou, ohleduplností a upřímností. Je důležité chovat se k dítěti přátelsky, shovívavě, ohleduplně, projevovat soucit a pochopení, chránit ho a důvěřovat mu (Mertin & Gillernová, 2010).

V neverbálním chování se objevuje tzv. prostorová blízkost – pohazení po zádech, úsměv, zaujatí přijímací polohy těla tzn. sklonění do úrovně očí při kontaktu. Ve verbální rovině se akceptace projevuje tak, jakým stylem a tónem s dítětem mluvíme, jak ho oslovujeme a zda využíváme efektivní komunikaci, například když mu dáváme pokyny nebo příkazy. Z tohoto způsobu jednání by se nemělo odrážet to, zda jsme nadřazeni či nikoliv, ba naopak měla by z naší komunikace vyzařovat úcta k dětem a rovnoprávnost s nimi (Mertin & Gillernová, 2010).

Nuže každý výrok, který proneseme, by měl být takový, aby bylo možné ho otočit, jako by ho říkalo dítě směrem k nám. Lze vyjádřit také citátem: „*Chovej se k druhým tak, jak chceš, aby se oni chovali k tobě*“ (Svobodová, Vítečková a kol., 2017, s. 59).

Bezpodmínečným přijetím u druhých osob podněcujeme různé duševní reakce. Učitel je svým chováním dítěti blízký a sympatický, to se v jeho přítomnosti cítí bezpečně a příjemně, má pocit, že na problémy není samo. Postupně si k němu buduje důvěru, zvyšuje se u něj sebeúcta a uspokojuje se potřeba uznání, neboť je přijímán autoritou, ke které vzhlíží.

Akceptace je pro člověka velmi podstatná. Být druhým alespoň jednou přijat, znamená, být sám sebou bez ostychu a bez přetvářky, tímto je naplňována a uspokojována základní lidská biologická potřeba, kterou ke své existenci potřebuje každý člověk (Hájek, 2006).

1.3 Vzhled předškolního pedagoga

Významnost fyzického vzhledu u pedagoga nehraje takovou roli, většina rodičů se shodla na tom, že by jim učitelka měla být sympatická bez ohledu na její věk, blíže nespecifikovali jiné požadavky (Čermáková, 2015).

Podobně se vyjadřuje také Kollerová (2019), jejíž výsledky z průzkumu uvádějí, že dle většiny rodičů je nejdůležitější vztah k dětem. Vzhled, vizáž a postava jsou až vedlejší. Dokonce je okrajově zmíněno i tetování, které také není překážkou, pokud tedy motiv není do prostředí mateřské školy nevhodný nebo nějakým způsobem násilný.

2. Sebepojetí

Sebepojetí učitelů MŠ je v posledních desetiletích ovlivňováno nutností přizpůsobení ke změnám kurikula i tradičních rodinných funkcí. Pro zlepšení sebepojetí v měnícím se prostředí hraje roli především sebereflexe skrz autoregulaci a vnější intervenci. Profesní sebepojetí učitelů závisí na ztotožnění se s požadavky spojenými s učitelstvím a vnímání sebe sama v roli pedagoga. Jsou pro něj důležitá chtěná i nechtěná Já, vznikající za studia na základě profesních vzorů a zkušeností. Mezi faktory ovlivňující sebepojetí učitele patří hlavně jeho osobnostní charakteristiky, vzdělání, přístup k profesi jako takové, charakteristika školy a žáků, i image učitele. Vzhled má největší vliv na sebepojetí jako takové. Učitel s nepřiměřeným sebepojetím je lehce zranitelný, neboť musí stále počítat s tím, že se bude setkávat s neočekávanými reakcemi ostatních (Fialová, 2001).

Tetování se stává součástí sebepojetí jedince, má vliv na jeho sebevědomí a na to, jak se prezentuje okolí. A to platí i naopak. Okolí si na jedince s tetováním utváří vlastní názor. Což může být snadno ovlivněno zažitými stereotypy a předsudky vůči odlišnostem (Bartůšková, 2014).

Image

V rámci své profese učitel zastává také sociální roli: pro žáky se může stát poradcem, hodnotitelem, formální autoritou a mnohdy i osobním vzorem (Mareš, 2013).

Od toho, do jaké role učitel sám sebe pasuje (na základě svého profesního sebepojetí a chtěného Já), se odvíjí i další aspekty osobnostního sebepojetí, a to včetně zjevu.

Profesní sebepojetí učitele je tak spojeno i s jeho sebeobrazem a body image, a „nutností“ plnit očekávání nejen svá, ale i instituce, žáků či jejich rodičů: učitelé jsou posuzováni nejen na základě svých schopností, ale i podle svého vzezření, včetně vhodného oblečení či účesu (Gordon, 2010). Např. piercingy a tetování, které se v posledních letech stávají stále běžnější a jsou často chápány jako určitá forma sebevyjádření, v učitelské profesi zůstávají částečně stigmatizované. Mnohdy jsou považovány přímo za nevhodné – pozitivněji jsou přijímány dětmi, jejichž rodiče mají tetování či piercingy. I samotní učitelé je mohou vyhodnocovat jako nevhodné –

zejména ti s nízkým sebehodnocením, kteří se obávají odsuzování. Pokud již tetování či piercing volí, umísťují je do částí těla, které lze zakrýt oblečením, aby se tak vyhnuli negativní zpětné vazbě ze strany žáků, instituce i rodičů (Simons, 2015). Vágnerová (2010) uvádí, že silně ovlivňující negativa mohou narušit celkové (profesní) sebepojetí.

2.1 Vymezení pojmu sebepojetí

Sebepojetí (z anglického self-concept) lze nejjednodušeji definovat jako poznatky a přesvědčení jedince o sobě samém – tedy to, co si o sobě myslí, jak se spatřuje. Jedná se o hypotetický konstrukt, který spolu s identitou tvoří nejdůležitější součást tzv. „sebesystému“ neboli „jáství“ člověka (Výrost, 2008). Sebepojetí se vytváří v průběhu života socializací – je tak pro každého člověka jiné, a dle společenských interakcí se může také měnit a vyvíjet. Má vliv na naše chování a vystupování, a patří také mezi významné intrapersonální determinanty stresu. V základu má tři aspekty: kognitivní, afektivní a konativní. V rámci kognitivního aspektu se často hovoří o konceptu tzv. „možných Já“, který je spojován i s rozličnými představami profesního sebepojetí (Blatný, 2003).

Následující text si klade za cíl představení obecné charakteristiky sebepojetí; ve druhé části se pak věnuje sebepojetí u pedagogických pracovníků, s konkrétním zaměřením na učitele v mateřské škole.

2.2 Sebesystém a sebepojetí

Sebepojetí je složitým konstruktem, zahrnujícím vše, čím se člověk definuje a podle čeho hodnotí sám sebe – tedy především jeho vlastnosti, schopnosti a vědomosti, ale i postoje a sociální role (Blatný, 2003). Lidé sami sebe často vnímají a hodnotí iracionálně, neobjektivně a velmi emocionálně (Vágnerová, 2010). Jak již bylo zmíněno výše, sebepojetí má tři aspekty. Kognitivní aspekt se týká především obsahu a struktury sebepojetí, tedy organizace sumy všech představ, znalostí a informací, které o sobě člověk má. Afektivní aspekt vyjadřuje vztah člověka k sobě samému, a jeho hlavní součástí jsou emoční prožitky. Konativní aspekt bývá označován také jako aspekt

motivační – zabývá se především tím, nakolik sebepojetí a představa sebe ovlivňuje chování člověka (Blatný, 2003).

Kognitivní aspekt

Pro kognitivní aspekt je důležitý obsah sebepojetí: zejména sociální atributy (např. věk, pohlaví, status), osobnostní atributy (zájmy, aktivity, vzhled), systemické mínění (vědomí vlastních schopností a schopnost regulace svého chování), a pocit samostatnosti (Výrost, 2008).

S obsahem sebepojetí je svázán i tzv. princip význačnosti – obsahy u různých osob se vytvářejí okolo faktorů, které daného jedince nějakým způsobem odlišují od ostatních, nebo je pokládá za důležité (může se jednat např. o různé fyzické znaky, pohlaví, či příslušnost k menšině) (Blatný, 2003).

U dětí je sebepojetí založeno na hodnocení rodičů a emoční akceptaci – zda naplňují očekávání rodičů, později vrstevníků (Vágnerová, 2010). U adolescentů dochází ke změně, především díky zvyšující se schopnosti abstrakce a vyššímu uvědomění Já jakožto aktivního činitele (Blatný, 2003). Stále však u nich převládá sebepojetí založené na názorech okolí (Vágnerová, 2010). U dospělých je zdůrazněna důležitost pasivní činnosti, majetku, emocí a vztahů s ostatními lidmi, u seniorů pak převládají soudy a stavy (především zdravotní) a na nich založené schopnosti (Blatný, 2003). Sebeojetí dospělých je poměrně stálé – ke změnám dochází pouze na základě určitých mezních situací či při řešení problémů (Vágnerová, 2010).

2.3 Sebeojetí v učitelské profesi

Sebeojetí pedagogů lze definovat jako proměnnou ovlivňující jejich každodenní pracovní činnost, a lze na něj nahlížet jako na stupeň ztotožnění se s požadavky na učitelkou profesi, ale zároveň také jako na prožívání, vnímání a poznání sebe sama v roli pedagoga (Pravdová, 2014). Je tak spojené s pocity vázanými k pracovnímu výkonu, osobními zkušenostmi, i s pedagogickým myšlením konkrétního učitele –

komplexem idejí, očekávání, předsudků, obav i přání týkajících se jeho profesního života (Mareš, 2013). Dobrý učitel by měl především dobře znát sám sebe i své schopnosti, aby je mohl předávat dále (Pravdová, 2014) – jeho sebepojetí má výrazný vliv na motivaci a úspěch studentů (Von Suchodoletz et al., 2018).

Chtěná a nechtěná Já

Pro získání pozitivního sebepojetí je již pro začínající učitele důležité mít jasnou představu sebe jako pedagoga – bez ní tápou a stereotypně imitují bývalé profesní vzory. Obdobně jako se celkové sebepojetí člověka vyvíjí od dětství, tak se vyvíjí i profesní sebepojetí pedagoga – nikoli tedy od batolecího věku, ale především od započetí přípravného vzdělávání. Tak, jako se v období adolescence začínají utvářet reálná a možná Já, tak se při studiu utváří i reálná a možná *profesní* Já – především tedy ideální (chtěné) Já, které představuje to, jakým učitelem by se student chtěl stát, a Já nechtěné.

Chtěná Já jsou charakterizována vysokým sebevědomím, sebejistotou, stabilitou a přívětivostí. Studenti cílí také na to být energickými a aktivními pedagogy, schopnými pohotových a výstižných reakcí. Ve vztahu k žákům chtějí být empatičtí, objektivní a motivující, ve vztahu k profesi pak nadšení a zajímaví se o obor.

Nechtěná Já zahrnují zejména Já bojácné a zakřiknuté, zakomplexované i stresující, náladové, namyšlené, zákeřné, nerespektované, nepřátelské a obávané. Mnoho z možných Já studentů učitelství je založeno nejen na osobních zkušenostech v rámci studia pedagogiky, ale především na pozorování profesních vzorů za studia na střední či základní škole a osobnostech učitelů, kterým se chtějí (či naopak nechtějí) podobat (Pravdová, 2015).

Vztah k profesi

Součástí profesního sebepojetí by měl být pozitivní vztah k učitelství – pedagogové měli by jej spatřovat jako významné pro společnost i pro žáky, umožňující ovlivňování

životů lidí kolem sebe i přispívání ke změnám ve společnosti. Problematickým je postoj společnosti a okolí ke studiu pedagogiky i učitelské profesi jako k pouhé z nouze ctivosti. To pak (především u studentů) může vytvářet negativní vztah k profesi, opět zejména u těch s nízkým profesním i osobním sebehodnocením.

V rámci ČR není na učitelství pohlíženo jako na příliš prestižní zaměstnání. Samozřejmě není v možnostech jednotlivých učitelů tento přístup veřejnosti změnit – měli by se ovšem snažit o pozitivní vývoj či změnu svého postoje k učitelství i k sobě samým v roli pedagogů. K tomu je nutná sebereflexe a sebehodnocení, uvědomění si, že dobrým učitelem se nestane nikdo, kdo pouze následuje formální požadavky. Učitelé si mnohdy neuvědomují, že jim jejich zaměstnání poskytuje poměrně pružnou svobodu volby, jak reagovat na jednání žáků a jak k nim přistupovat (Pravdová, 2014).

2.3.1 Faktory ovlivňující sebepojetí učitele

Mareš (2013) zmiňuje, že u učitelské profese je sebepojetí důležitější než u mnoha jiných zaměstnáních, ve kterých se dá osobnost oddělit od dovedností. Mezi jeden z nejdůležitějších faktorů profesního sebehodnocení tak patří samotná osobnost učitele (např. jeho schopnost zvládnutí emocí a zátěže spojené nejen s výukou, ale i se sociálními tlaky), a především jeho celkové sebehodnocení, spojené s předchozími životními zkušenostmi i lety strávenými v pozici pedagoga. Dalším faktorem je samotné vzdělání a jeho kvalita, zejména co se týče praxe – učitelé, kteří v době vlastního studia získali odpovídající trénink mají většinou vyšší sebepojetí a sebehodnocení. Důležitým je také charakteristika žáků – především ta socioekonomická. Učitelé nastupující do škol s žáky z chudších poměrů mohou své sebepojetí negativně ovlivňovat strachem z chování a přístupu žáků k výuce a k učiteli. Sebepojetí může být měněno i samotným chováním žáků ve třídě a plněním učitelova očekávání – ve chvíli, kdy žáci na učitele reagují a je u nich vidět snaha a zlepšení, jeho sebehodnocení stoupá (a naopak) (Van Suchodoletz, 2018).

2.3.2 Sebepojetí u učitelů mateřských škol

Sebepojetí u učitelů mateřských škol je nepříliš studovanou oblastí. Ačkoli se v mnohém podobá sebepojetí učitelů základních a středních škol, má i svá specifika. V posledních desetiletích je v rámci mnoha zemí (jmenovitě USA, Čína či Turecko) často upozorňováno na nižší kvalitu pedagogického vzdělání učitelů mateřských škol, a to i z důvodu kratšího období studia, nedovolujícího mnoho praxe. Mateřské školy jsou také vysoce heterogenní – děti do nich nastupující jsou různého věku, mají různé dovednosti, chování i schopnosti, což na učitele klade vysoké nároky. Trendem posledních let jsou změny kurikula, které mohou působit vzestup negativního sebepojetí především u učitelů s dlouholetou praxí v oboru (Von Suchodoletz, 2018).

Na kurikulární změnu v rámci učitelství mateřských škol a její vliv na sebepojetí učitelů MŠ upozorňuje také Syslová (2012) – změna ovlivňuje jak studenty pedagogiky, tak učitele MŠ, neboť odpověď na otázku „kdo jsem jako učitel v MŠ“ se tak mění, a s ním i jejich profesní Já. Od zaběhlého trendu učitelů MŠ jakožto těch, kteří řídí činnost jim svěřených dětí a předávají jim výchovné informace, se z učitelů stávají manažeři i facilitátoři vytvářející podmínky pro spontaneitu: jejich úlohou individualizace předškolního vzdělávání, (spolu)vytváření vzdělávacích programů, i rozvíjení osobnosti a schopnosti dětí. Kromě změny kurikula ovlivňuje učitele MŠ i proměna role rodiny, především rozpad tradičních rodinných hodnot a funkcí. Veškeré tyto změny vyžadují zásadní změnu osobnostních i profesních předpokladů.

V reakci na nutné změny se tak do popředí dostává zejména záměrná (uvědomělá) sebereflexe, umožňující hlubší uvědomění toho, jak učitel ovlivňuje děti a jak by měl změnit své postoje vůči nim (Syslová, 2012). Zdroji sebereflexe mohou být autoregulace a vnější intervence. Do autoregulace se řadí např. vnitřní dialog (s otázkami jako které stránky profese mohu dále rozvíjet, zda pomáhám k vytváření podnětné atmosféry ve třídě, jestli využívám vhodné metody apod.), kterým se pedagog srovnává s ostatními i s vlastní představou chtěných a nechtěných profesních Já. Autoregulace je silně ovlivňována osobnostními zvláštnostmi a celkovým sebepojetím – někteří se mohou trvale podceňovat, další zase přeceňovat.

Vnější intervence spočívá v ovlivnění (až rozbití) mylných představ o vlastních možnostech učitele skrz účinnou zpětnou vazbu (Mareš, 2013) či poradu s kolegy (Pravdová, 2014).

V rámci sebepojetí si učitel MŠ musí uvědomovat, že svým přístupem silně ovlivňuje dětské prožívání, což může mít pozitivní i negativní dopady na celý budoucí život dítěte. Sebereflexe a aktivní sebehodnocení závisí především na prostředí konkrétní MŠ, která by měla zprostředkovávat otevřenou pracovní atmosféru i fungující komunikaci a spolupráci, a dostatečnou zpětnou vazbu od vedení, kolegů, popřípadě i rodičů (např. využitím dotazníků či rozhovorů). Důležité také je, aby se profesní cíle a „chtěné Já“ učitele shodovalo s cíli a přístupy instituce. Vedení MŠ by mělo učitele vhodně motivovat, vycházet z jejich individuálních schopností i je podněcovat k sebereflexi skrz nastavení úrovně „ideálního učitele“ dané MŠ, ke kterému by měli pedagogové směřovat (Syslová, 2012).

3. Tělesné modifikace

Je zřejmé, že tělesné úpravy byly od nepaměti součástí kultury. Jeskynní malby, architektonická díla a sochy jsou tomu důkazem. Dokonce už v době měděné lidé zdobili svá těla. V 90. letech bylo v Ötztalských Alpách nalezeno mumifikované tělo pocházející z doby před Kristem, které mělo na těle patrná tetování. Dříve mívalo tetování léčebnou a ochrannou funkci. Různé etnické skupiny napříč světadíly si svá těla zdobily kmenovými tetováními – tzv. tribaly. Jde o jednobarevné jednoduché ornamenty. Dnes už jsou však tělesné modifikace z větší míry chápány hlavně jako trend, móda a ozdoba. Člověk tak vyjádří svou individualitu, názory a postoje (Fiksa, 2009).

3.1 Vymezení pojmu modifikace

Body modifications, neboli body-art je dle Akademického slovníku cizích slov „*akční umění, v němž je lidské tělo uměleckým objektem n. uměleckým prostředkem*“ (Petráčková-Kraus, 1995, s. 108).

Pod tímto pojmem si představíme různá odvětví tělesných úprav, nebo zdobení těla. Neboť se tělo nestává jen objektem, ale také uměleckým plátnem. Jedná se o takové zásahy do těla, které jsou dočasné, či trvalé a v mnoha případech nezvratné. Fiksa (2009) ve své publikaci uvádí, že „*je stejně tak trvalé jako život jeho nositele.*“

Tyto úpravy jsou podstupovány z různých důvodů, ať už léčebných, ochranných, sexuálních, rituálních či estetických, které jsou k vidění nejčastěji, a je důležité dodat, že zcela dobrovolně. Obvykle se nejedná o lékařské zákroky, neboť v tomto případě nejde o zlepšení zdravotního stavu. Lze tedy s klidem vyloučit ty praktiky, které jsou evidentně nutné a výrazně doporučené pro zlepšení zdravotního stavu jedince (například vrtání zubního kazu, zubní implantáty, operace kloubů, očí, amputace atd.)

I takto zúžený okruh všech tělesných modifikací je však stále velmi rozsáhlý, neboť pod úpravou lidského těla se skrývá celá řada i těch úplně nejběžnějších a dočasných úkonů od líčení, úpravy vlasů, vousů, nehtů, přes piercingy až po trvalé modifikace – tetování, skarifikace (vyřezávání ornamentů do kůže), plastická chirurgie (Zemen, 2010).

3.2 Proč lidé upravují svá těla?

Za obecnou touhou modifikovat a jinak zkrášlovat své tělo stojí hlavně touha po esteticky dokonalém vzhledu, zvýšení atraktivity jedince, tudíž potřeba vylepšit sebe sama a zalíbit se druhým. To je jedním z atributů, kterým se my lidé odlišujeme od našich zvířecích předků (Rychlík, 2005). Desmond Morris (1971, s. 123) ve své publikaci o *Nahé opici* uvádí, že „zkrášlování těla k účelům sexuálním, útočným nebo společenským je u nahé opice rozšířený jev... Zdá se, že tetování, holení, vytrhávání chlupů, stříhání nehtů, provrtávání uší a primitivnější formy ozdobného zjizvování mají původ v prostých upravovacích činnostech.“

Tyto úpravy mají nejen estetickou funkci, ale také funkci rituální, magickou, hygienickou, ovlivňují sexuální přitažlivost, rozlišují kmenovou příslušnost, sociální rozvrstvení společenstva apod.

Za úpravami lidského těla však nestojí pouhá touha po krásném zjevu, ale také potřeba vymanit se z přirozenosti a překonat omezení přírody. Zdobení člověku dává pocit odlišnosti a výstřednosti (Rychlík, 2005).

3.3 Historie zdobení těla

Historie zdobení těla sahá již do pravěku. O této skutečnosti svědčí archeologické nálezy malých hliněných zašpičatělých kousků, které v té době sloužily jako rtěnka, a kostěných nebo břidlicových nádobek od barev, kterými lidé zvýrazňovali své rysy. Barvy byly také využívány k pohřebním rituálům, kdy bylo tělo nebožtíka pomalováno a posypáno červeným barvivem. To mohlo symbolizovat tehdejší představy o posmrtném životě. Postupně docházelo k vytváření rozmanitých geometrických ornamentů, aby barvy lépe vynikly. Avšak vlivem prostředí, slunce či vody nebyla tato zdobení odolná. Z tohoto důvodu následně vzniklo tetování, jehož efekt je trvalý. Tetování však nebylo jediným způsobem, kterým lidé své tělesné schránky v průběhu dějin zdobili a dotvářeli. Je tomu důkazem nepřeberné množství jiných tělesných úprav jako bylo již výše zmíněné malování, jizvení, mutilace či množství šperků a jiných módních doplňků (Rychlík, 2005).

3.3.1 Historie tetování

Samotný výraz *tetování* pochází z původního tahitského slova *tatau*, v překladu znamenalo označovat. Poté se tento pojem nebo jeho základ rozšířil pod velmi podobnými variacemi do hlavních světových jazyků. Užití tatuáže bylo v různé míře doloženo na všech obývaných kontinentech u všech společností, některé kmeny jí přikládaly větší význam, jiné nikoliv. První tetování byla hlavně záležitostí kolektivu, měla symbolický charakter pro určitou komunitu a pojímala řadu funkcí. Během své mnohatisícileté historie tetování prodělalo dlouhý vývoj a dnešní tatuáž má spíše soukromé významy a jde většinou o čistě estetickou funkci, kdy se jedinec nějakým způsobem odlišuje od ostatních, snaží se individuálně vyjádřit své myšlenky, názory, postoje. Vytváří si vlastní identitu. *„Člověk baží po prožitcích, které jsou vzrušující, úchvatné až extatické. Není pochyb, že takovou fascinující zkušeností může být pro jedince i pořízení nového tetování nebo jiné formy extrémního zdobení“* (Rychlík, 2005, s. 13). Tradiční tetování nebo skarifikace byly spjaty s rituály, jež s sebou přinášely bolest a symbolizovaly nějaký zlomový životní okamžik. Neuvěřitelně bolestivé byly také rituální obřady předhispánských kultur. Šlo zejména o proděravění penisu, jazyka a dalších orgánů pomocí kaktusových trnů, ostnů z rejnoka či jiných ostrých předmětů.

3.3.2 Techniky tetování

Nejjednodušší technika byla poprvé zaznamenána u kalifornských indiánů, šlo o prosté vpravování barvy dřevěnou nebo kostěnou jehlou pod kůži. Středoameričtí Aztékové využívali hliněná pečetidla známá pod španělským názvem *pintadery* (obr. 1). Řada kmenů z arktických a subarktických oblastí si vytvářela specifické nástroje za pomoci děrované jehly s provlečenou nití namočenou ve směsi ze sazí a oleje. Naopak v některých částech Malajsie se ornamenty na kůži vytvářely špičatými hrabičkami. Maorská tetování *moko* vznikala malým ostrým kostěným dlátkem. Přestože je barevné tetování spíše fenoménem moderní doby, nelze opomenout kmeny v Japonsku, které využívali přírodní barviva k tvorbě mnohobarevných vzorů, například indigo, purpur či kurkumu. Tuto ruční metodu (nazývanou *handpoke*) vystřídal v roce 1891 první tetovací strojek sestavený Samuelem O'Reilly.

Obr. 1

3.4 Druhy tělesných modifikací

Tělesné modifikace lze rozdělit na několik typů, dle modifikovaného místa (genitální či intimní modifikace, modifikace rtů a dutiny ústní, modifikace uší, nosu apod.), podle umístění modifikace (dermální, subdermální, transdermální), podle použité technologie (řezem, vpichem, vykrajováním).

3.4.1 Tetování

Jeden z nejstarších způsobů zdobení těla. Druh tělesné modifikace a jediná forma umění, která využívá živé tkáně jako materiálu a tělo se při ní stává plátnem. Dochází k trvalému a barevnému prorývání kůže, při kterém dutá jehla s inkoustem prostupuje kůži do hloubky až 5 milimetrů. Jak už je zmiňováno výše, „*tetování je změna trvalá, vykoupena bolestí, jíž se člověk podrobí zcela dobrovolně*“ (Rychlík, 2005, s. 9). Za poslední roky se tetování stává doslova módní záležitostí. Z amatérsky vytetovaných značek gangů se pod rukama profesionálních tatérů vyvinuly vkusné motivy. Tetování už není něco, za co by se lidé měli stydět a co by skrývali, ba naopak tělo je více odhalováno a zdobený subjekt nabyl velké důležitosti, neboť pomocí těla komunikujeme s okolním světem a právě prožitky tělesného charakteru dodávají modernímu člověku to, co mu chybí – zejména pocit jistoty a náležitosti.

3.4.2 Piercing

Nejrozšířenější způsob zdobení těla. Tento termín označuje praktiku, při které dochází k propichování měkkých tkání jehlou za účelem aplikace šperku. Nejčastějšími místy jsou ušní boltce, části obličeje, zejména nos, rty, jazyk, pupík, bradavky a nelze opomenout ani ženské a mužské genitály (DeMello, 2007). Jak uvádí Heřmanský (Heřmanský In Rychlík, 2014, s. 118) *„piercing je však možné umístit v podstatě na jakékoliv místo na lidském těle (v takovém případě se pak hovoří o tzv. surface piercingu, tedy povrchovém piercingu).“*

Dle akademických prací, které se této problematice piercingu věnují, lze tento jev vymezit do tří rozlišených diskurzů. Prvním z nich je pedagogicko-psychologický diskurz. Ten na piercing a jeho nositele nahlíží jako na indikátor potenciálního problému, je dobré si na něj dát pozor a pečlivě ho sledovat. V rámci různých studií (např. Brooks, Woods, Knight & Shrier, 2003) lze hledat spojitosti se znaky sociopatologického chování (kouření, užívání alkoholu, drog, záškoláctví, horší školní prospěch, sebevražedné myšlenky, poruchy příjmu potravy, gamblerství, kriminální činnost atd.)

Z hlediska medicínského diskurzu je piercing pojímán jako problém sám o sobě, neboť je k němu přistupováno jako k zásahu do těla, který je prováděn v nemedicínském prostředí, kde se může vyskytnout potenciální zdravotní komplikace. V tomto případě je pozornost věnována zejména tomu, zda si je mládež vědoma případných rizik spojených s nově vzniknutým piercingem. Jedná se hlavně o přenos virových onemocnění, vznik alergických reakcí na materiál, v případě piercingu v dutině ústní hrozí poškození zubní skloviny či dásní. *„Zaměřením na zdravotní aspekty produkuje tento diskurz reprezentaci nositelů piercingu jako osob nezodpovědných, podstupujících riskantní zákrok, který jednoznačně ohrožuje jejich zdraví a v radikálních případech i jejich životy“* (Heřmanský, 2014, s. 119).

Třetí diskurz, antropologicko-sociologický, na rozdíl od dvou předchozích diskurzů nahlíží na piercing jako na sociokulturní fenomén, kterému je třeba porozumět a nezobrazuje nositele piercingu jako problém. Zkoumá, jaká je motivace aktérů k podstoupení těchto modifikací. Zajímá se o spojitost tělesných modifikací s otázkami identity, sexuality, genderu, módy a vzdoru.

PRAKTICKÁ ČÁST

4. Metodika výzkumu

4.1 Výzkumný problém a cíl výzkumu

Výzkumným problémem mé bakalářské práce je zjištění, jak vnímá široká veřejnost, když se pedagog v mateřské škole odlišuje tetováním či jinými tělesnými modifikacemi. Cílem kvantitativního výzkumu bylo zjistit, jak široká veřejnost (vyjma osob mladších 18 let) vnímá a hodnotí, když má učitel v MŠ viditelnou tělesnou modifikaci. Tento cíl bych ráda doplnila zmapováním zkušeností několika učitelek, které takové tělesné modifikace mají.

4.2 Výzkumné otázky

Pro účely naplnění stanoveného cíle jsou zvoleny následující výzkumné otázky.

Otázky pro kvantitativní výzkum:

Jaké postoje vyjadřuje široká veřejnost vůči pedagogům s tělesnými modifikacemi?

Otázky pro kvalitativní výzkum:

S jakými reakcemi ze strany zaměstnavatele nebo rodičů se pedagog s tělesnou modifikací setkává?

Jak děti vnímají tělesné modifikace na pedagogovi a jak na ně reagují?

4.3 Metody výzkumného šetření

Vzhledem k povaze otázek jsem pro naplnění cíle využila smíšený výzkum. Zajímá mě jak pohled veřejnosti, tak i zkušenosti konkrétních učitelek, proto jsem zvolila metodu rozhovoru s pedagogy (kvalitativní šetření) i dotazníky pro veřejnost přes internet (kvantitativní šetření).

Dotazníky byly vytvořeny pomocí on-line platformy Survio, kde byly veřejně přístupné a byly ukončeny v červnu 2021 při dosažení 341 respondentů. Dotazovaným bylo položeno celkem 19 otázek, které zjišťovaly vztah široké veřejnosti k tomu, když je pedagog v mateřské škole potetovaný či vlastní nějakou jinou tělesnou modifikaci,

například piercing. Poslední otázka byla určena jako prostor pro vyjádření připomínek, názorů, postojů, vlastních zkušeností, pocitů a emocí při zamyšlení se nad tímto tématem.

Polostrukturovaného rozhovoru na téma tělesných modifikací u pedagogů mateřských škol se zúčastnily tři učitelky. Z důvodu pandemické situace a časové vytíženosti rozhovory probíhaly on-line hovory přes MS Teams. Rozhovory byly nahrány. Jeden rozhovor proběhl psanou formou přes chat na sociální síti Instagram, to má za následek, že je oproti zbylým rozhovorům stručnější, méně obsáhlejší a mnoho informací, které by byly vhodné pro můj výzkum, jsem se z něj nedozvěděla. Proto bude s ostatními rozhovory srovnán jen okrajově.

Všichni respondenti byli na začátku kvantitativního i kvalitativního šetření obeznámeni, že jsou jejich odpovědi zaznamenávány zcela anonymně, budou použity pouze pro účely bakalářské práce a nebudou poskytnuty dalším stranám.

4.4 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor pro kvantitativní formu tvoří 341 respondentů.

Převážnou většinu tvoří ženy v počtu 265 (77,7 %). Dalších 73 respondentů (21,4 %) představuje mužská část a 3 respondenti (0,9 %) se neztotožňují ani s jednou z nabízených možností a řadí se k osobám jiného pohlaví.

Největší část tvoří respondenti ve věku 18-30 let (78,9 %). Je to zejména proto, že dotazníkové šetření bylo umístěno na sociálních sítích Facebook a Instagram, kde převážnou většinu tvoří právě uživatelé tohoto věku. Do další věkové kategorie 31-45 let spadá 12,6 % respondentů. Do vyšších věkových kategorií 46-60 let spadá 5,3 % respondentů a věková kategorie 61 let a více zahrnuje pouze 3,2 % respondentů.

Nejvyšší dosažené vzdělání střední s maturitou, nebo vyšší odborné zahrnuje 58,9 % respondentů, vysokoškolské 22,6 % respondentů, základní 9,7 % respondentů a 8,8 % respondentů je vyučeno.

Kvalitativního výzkumu se zúčastnily tři paní učitelky. Zmíněné respondentky budou blíže představeny v kapitole kvalitativního výzkumu.

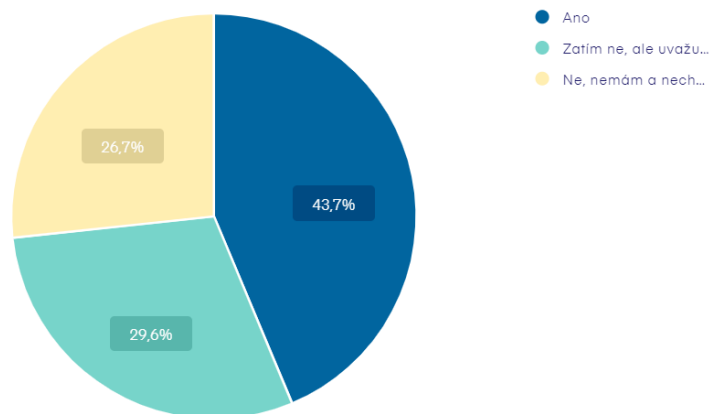
5. PŘEDSTAVENÍ KVANTITATIVNÍHO VÝZKUMU

5.1 Výsledky dotazníků

Grafy otázek č. 1, 2 a 3 zde nebudou uvedeny z důvodu jejich jednoduchosti a zmínění zjištěných informací v podkapitole 4.4 zvané Výzkumný soubor. Otázka č. 1 se týkala pohlaví respondentů, otázka č. 2 věku respondentů a otázka č. 3 nejvyššího dosaženého vzdělání. Všechny tři otázky byly povinné.

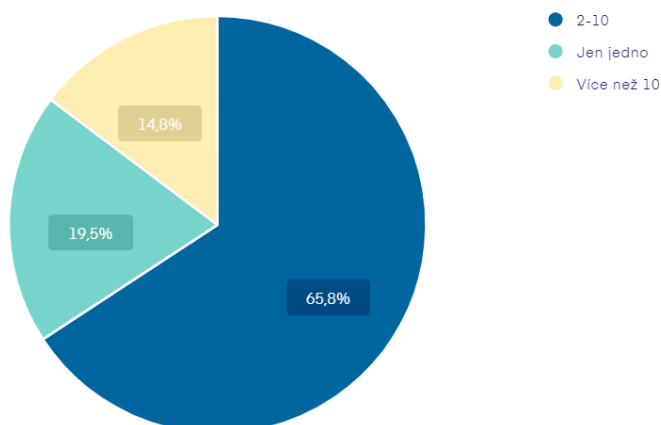
Otázka č. 4 – povinná otázka, zde rozcestník respondenty rozdělil na 2 skupiny, na potetované a na nepotetované

Máte tetování?

Otázka č. 5 – povinná otázka, která se zobrazila pouze respondentům s tetováním

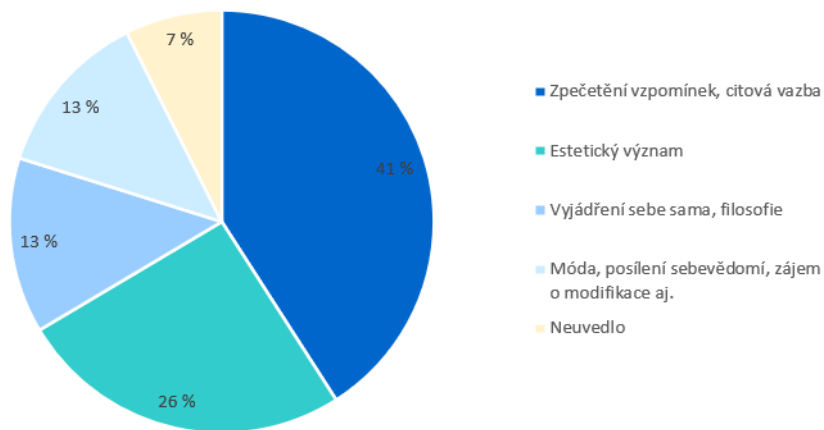
Kolik přibližně máte tetování?

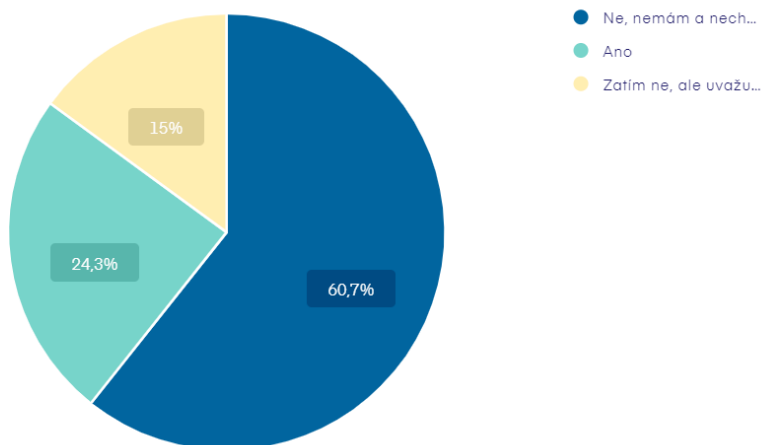
Otázka č. 6 – dobrovolná otázka s otevřenou odpovědí, která se zobrazila pouze potetovaným respondentům

Stručně uveďte, co vás vedlo k tomu se nechat potetovat?

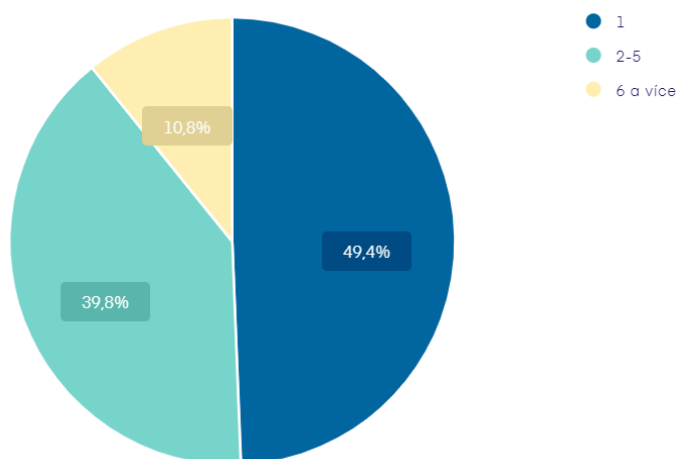
Otázka č. 7 – povinná otázka, která respondenty opět rozdělila na dvě skupiny

Máte piercing?

Otázka č. 8 – povinná otázka, která se zobrazila pouze respondentům s piercingem

Kolik přibližně máte piercingů?

5.1.1 Shrnutí grafů zjišťujících tělesné modifikace u respondentů

První graf ukazuje, kolik respondentů je potetovaných. Tetování vlastní 149 respondentů. Nejvíce potetovaných (131) je ve věku 18-30 let. 101 respondentů zatím tetování nemá, ale uvažují o něm. 91 respondentů tetování nevlastní a ani o něm neuvažují. Výzkum tedy oslovil zejména příznivce tělesných modifikací

Druhý graf znázorňuje četnost tetování. Nejvíce zastoupení má možnost 2-10 tetování a to 65,8 % z potetovaných. 19,5 % dotazovaných má pouze jedno tetování a 14,8 % respondentů má na svém těle více než 10 tetování.

Třetí graf zobrazuje, co vedlo respondenty k tomu se nechat potetovat. Z analýzy dotazníků vyplynulo, že lidé s tetováním (resp. respondenti, kteří se výzkumu zúčastnili) se vyznačují tím, že mají k tetování a jiným tělesným modifikacím kladný vztah. Lidé pomocí tetování komunikují s okolním světem a je úzce spjato s tím, co je pro ně v životě důležité a co mají rádi. Ve 41 % převládá jako důvod, proč se respondenti nechali potetovat, **zpečetění a uchování vzpomínek**. Respondenti uvedli, že mají k tetování citovou vazbu, vnášejí jim do života specifický význam a je pro ně něco „víc“ než jen pouhým obrázkem na kůži. Pro 26 % potetovaných respondentů má tetování **estetický význam**. Uvedli, že se jim jen líbilo, chtěli být potetovaní, lákalo je to. 13 % respondentů mělo potřebu tetováním vyjádřit **sebe sama, svou životní**

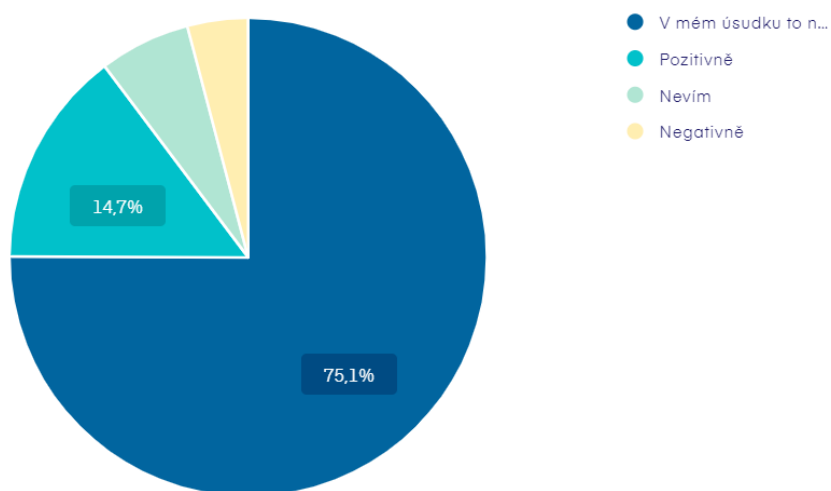
filosofii a myšlenky. Dalších 13 % respondentů má pocit, že jim tetování **pomohlo posílit sebevědomí**, vnímají ho jako módu. Zbýlých 7 % dotazovaných nevedlo důvod, co je vedlo k tomu se nechat potetovat.

Čtvrtý graf znázorňuje, kolik dotazovaných vlastní **piercing**, zda o něm uvažují či nikoliv. 60,7 % piercing nemá a ani ho mít nechce, 24,3 % piercing vlastní a 15 % respondentů zatím piercing nemá, ale uvažují o nějakém. Není překvapením, že věková kategorie 61+ volila pouze možnost, že piercing nemají a ani o něm neuvažují. Výsledky se o moc neliší ani u věkové kategorie mezi 46 a 60 lety. Zde se našli pouze 2 respondenti, kteří mají piercing. Zbýlých 16 piercing nemá a ani o něm neuvažuje.

V návaznosti na čtvrtý graf, **pátý graf** ukazuje, kolik piercingů přibližně dotazovaní mají. Převládá 49,4 % respondentů pouze s jedním piercingem, 39,8 % vlastní 2-5 piercingů. 6 a více piercingů zdobí 10,8 % respondentů ve věku 18-30 let.

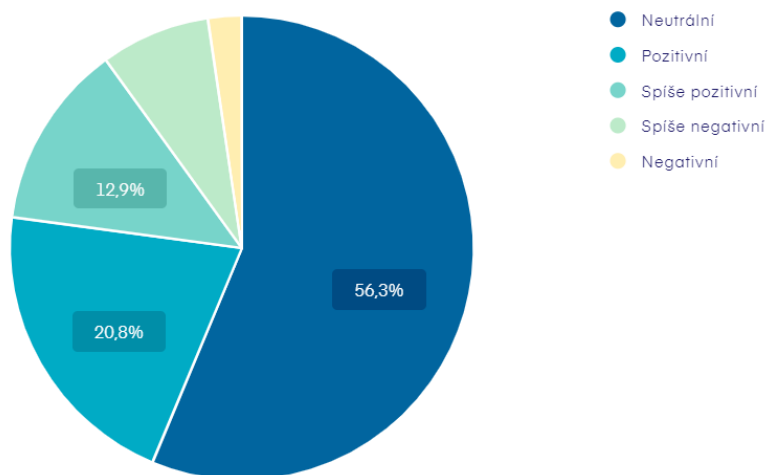
Otázka č. 9 – povinná otázka, zde je respondentům v poznámce stručně vysvětleno, co jsou tělesné modifikace

Jak ovlivňuje Váš úsudek o člověku vědomí, že má tetování, piercing či jinou tělesnou modifikaci?

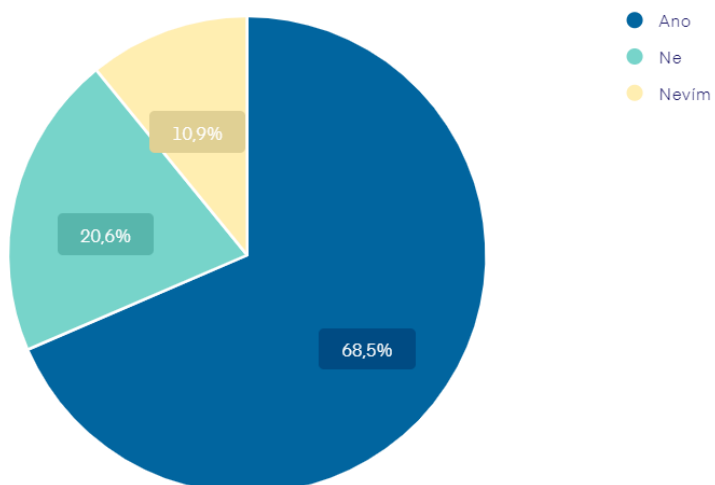
Otázka č. 10 – povinná otázka

Jaký máte názor na viditelná tetování u pedagogů v mateřských školách?

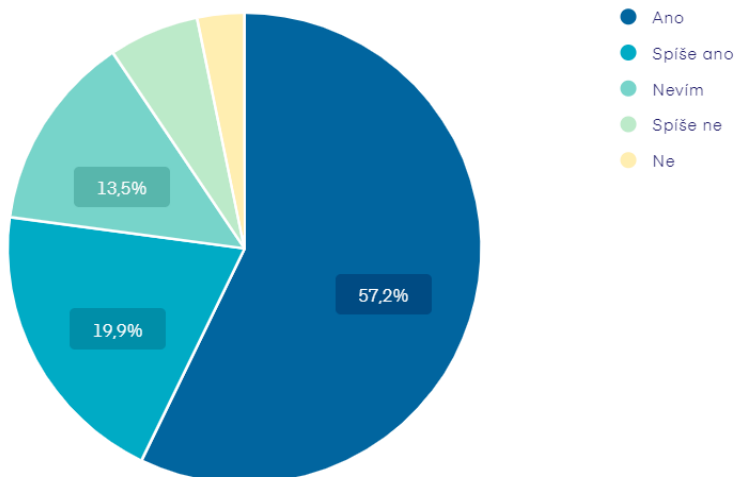
Otázka č. 11 – povinná otázka

Setkal/a jste se již s pedagogem, který měl tetování, piercing nebo jinou úpravu těla?

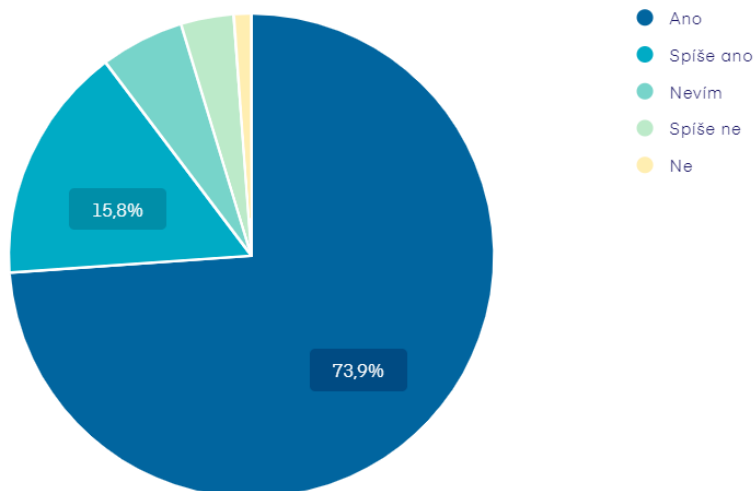
Otázka č. 12 – povinná otázka

Působí na Vás pedagog s viditelným tetováním nebo piercingem důvěryhodně?

Otázka č. 13 – povinná otázka

Dal/a byste své dítě do MŠ, kde je učitel/ka s viditelným tetováním či piercingem?

5.1.2 Shrnutí grafů mapujících postoje k tetování u ostatních a u předškolních pedagogů

Tři čtvrtiny (75,1 %) všech respondentů uvedlo, že vědomí, když má druhý člověk tetování, piercing či jinou tělesnou modifikaci **v jejich úsudku nehraje roli**. 14,7 % dotazovaných by na tento fakt nahlíželo pozitivně, 6,2 % zvolilo možnost „nevím“ a pouhých 4,1 % respondentů by byl úsudek o druhém člověku ovlivněn negativně.

Při pozorování názorů respondentů s tělesnou modifikací a bez ní vyplynulo, že ti, co tetování mají a nebo o něm uvažují, vnímají tělesné modifikace na druhých pozitivně (celkem 48 respondentů). Zbylá velká část těchto respondentů odpověděla, že to v jejich úsudku o druhém člověku nehraje roli (189 respondentů). 3 respondenti, kteří sice tetování mají, vnímají ostatní s tělesnou modifikací negativně. Zajímavé je, že pouze 2 respondenti, kteří tetování nemají a ani o něm do budoucna neuvažují, se vyjádřili tak, že vnímají tetování na druhých lidech pozitivně, 11 respondentů dokonce negativně. Tito respondenti také nejméně ze všech volili možnost, že v jejich úsudku o druhém člověku tetování nebo piercing nehraje roli.

Graf k otázce č. 10 ukazuje, jak je nahlíženo na **viditelná tetování pedagogů mateřských škol**. Více než polovina (56,3 %) nahlíží na potetované pedagogy zcela neutrálně. 20,8 % vnímá tetování na pedagozích pozitivně, 12,9 % spíše pozitivně, 7,6 % spíše negativně a pouhých 2,3 % negativně. Zajímavé je zjištění, že ve spojitosti s věkovými kategoriemi negativní variantu volili nejvíce respondenti ve věku 46-60 let a 61+ let, většina z nich tetování nemá a ani o něm neuvažují. I zde je úzká souvislost mezi potetovanými respondenty a tím, jaký mají názor na viditelná tetování u předškolních pedagogů. Pouze 2 potetovaní respondenti, kteří mají pouze jedno tetování, se k této skutečnosti staví spíše negativně až negativně. Ostatní potetovaní nejvíce zastávají neutrální názor vůči pedagogům s viditelným tetováním. Co se týče respondentů s piercingem, pouze jeden nahlíží na viditelná tetování předškolních pedagogů spíše negativně.

Z grafu k 11. otázce je patrné, že 68,5 % respondentů se **již setkali s pedagogem s tělesnou úpravou**, 20,6 % s takovým pedagogem ještě zkušenost nemělo a 10,9 % dotazovaných si není zcela jisto. Nejvíce se s pedagogem s tělesnou modifikací setkali právě mladí lidé ve věku mezi 18 a 30 lety (187 respondentů). To má jistou spojitost s tím, že tělesné modifikace v minulosti nebyly tak běžné u kdekoho, a proto za dob, kdy respondenti starší generace umísťovali své děti do MŠ, nebylo příliš pedagogů s tělesnou modifikací, se kterými by se mohli potkat.

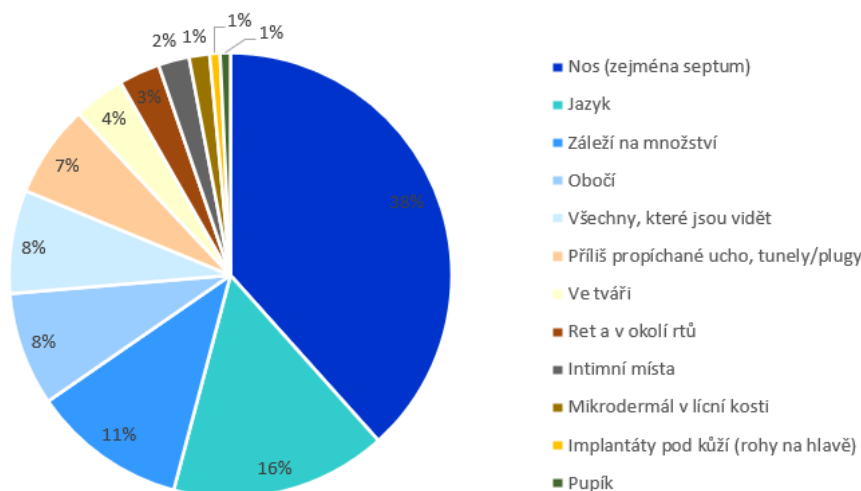
Z odpovědí na 12. otázku vyplývá, že na více než polovinu (57,2 %) **působí pedagog s viditelným tetováním či piercingem důvěryhodně**, 19,9 % zvolilo variantu „spíše ano“, 13,5 % „nevím“, pro 6,2 % dotazovaných pedagog s viditelnou úpravou těla spíše

nepůsobí důvěryhodně a na 3,2 % vůbec nepůsobí důvěryhodně. Opět je velmi zajímavé pozorovat výsledky a kontrasty mezi odpověďmi různých věkových kategorií. Pouze na 3 respondenty věkové kategorie 61 a více let působí pedagog s viditelným tetováním či piercingem důvěryhodně. 2 respondenti této věkové kategorie volili možnost „nevím“. A na zbylých 6 respondentů této věkové kategorie spíše nepůsobí a vůbec nepůsobí pedagog s viditelným tetováním či piercingem důvěryhodně. Naopak respondenti věkové kategorie 18-30 let **jsou více otevřeni tělesným modifikacím** a pedagog na ně působí důvěryhodně.

Na velmi důležitou otázku č. 13, která zjišťuje, zda by vůbec rodiče umístili své dítě do mateřské školy, kde je pedagog s viditelným tetováním či piercingem naprostá většina (73,9 %) dotazovaných odpověděla kladně a své dítě by do takové MŠ umístila. 15,8 % se přiklání k variantě „spíše ano“, 5,6 % „nevím“, 3,5 % by spíše neumístilo dítě do MŠ, kde je pedagog s tělesnou modifikací a pouhých 1,2 % respondentů by své dítě do takové MŠ vůbec neumístilo. Přestože z předchozích výsledků jasně plyne, že se **starší generace staví k tělesným úpravám negativně**, své dítě by do MŠ, kde je pedagog s tělesnou modifikací, neumístili pouze 2 respondenti.

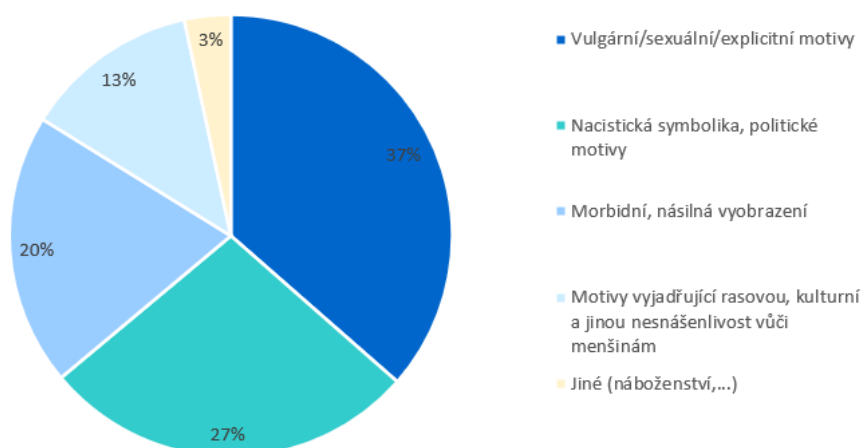
Otázka č. 14 – nepovinná otázka s otevřenou odpovědí, v poznámce je vložena koláž s různými piercingsy pro inspiraci

Je nějaký piercing, který by pro Vás byl u předškolního pedagoga nepřijatelný? Napište jej. Pokud ne, přejděte k další otázce.

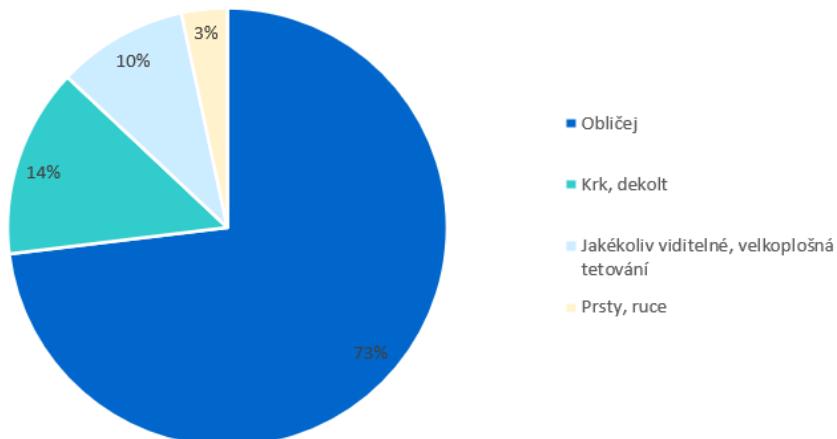
Otázka č. 15 – nepovinná otázka s otevřenou odpovědí

Pokud existuje nějaký motiv tetování, který by Vám u pedagoga MŠ vadil, uveďte jej.

Otázka č. 16 – nepovinná otázka s otevřenou odpovědí

Napište, na jakém místě považujete tetování u pedagoga MŠ za nepřijatelné?

5.1.3 Shrnutí grafů mapujících nepřijatelná tetování a piercingy

Dobrovolné otázky č. 14, 15, 16 s otevřenými odpověďmi shrnují 3 grafy zobrazené výše. Na otázku 14 odpovědělo **132 respondentů**, 15. otázku zodpovědělo **232 respondentů** a 16. otázku zodpovědělo **252 respondentů**. Za jeden z nepřijatelných piercingů u předškolního pedagoga 38 % dotazovaných považuje piercing nosu,

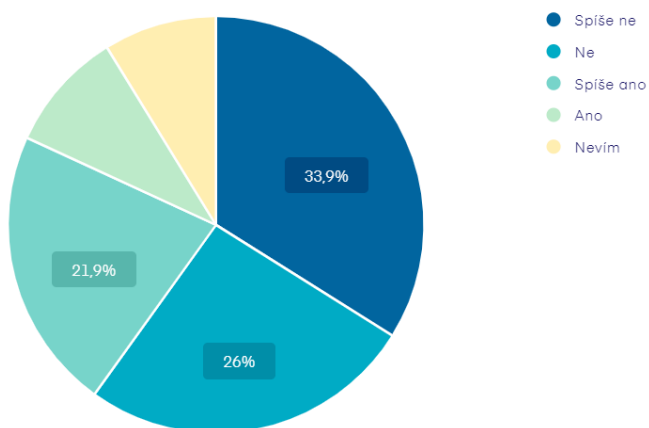
zejména **septum** (kroužek v nosní přepážce). Dále by 16 % vadil **piercing v jazyku**, neboť jeho nositel může mít problém s výslovností a může šíšlat, což není u předškolního pedagoga vhodné. 11 % respondentů nevedlo přímo konkrétní piercing, ale dle nich by spíše **záleželo na množství ozdob**. Všeho s mírou. Naopak 8 % uvedlo, že jim vadí **všechny viditelné piercingy**, bez ohledu na jejich umístění. 8 % by také vadil piercing **v obočí**, 7 % by vadilo příliš propíchané ucho, **velké tunely a nebo plugy v uších**. 4 % by vadil **smile piercing** (dlouhá tyčka prostupující skrz tvář), 3 % by vadil **piercing ve rtu a v okolí rtů**. Nelze opomenout ani na tělesné modifikace na intimních místech, které zmínila 2 % dotazovaných. Nepřípustné by pro rodiče bylo, kdyby dítě přišlo s informací, že má pedagog piercing na **intimních místech** a že ten piercing vidělo. 1 % dotazovaných považuje za nepřipustný piercing v pupíku a také implantáty pod kůží ve tvaru rohů na hlavě. Dotazovaní také zmiňují, že extrémnější piercingy by jim asi nevadily, avšak nesmí to nijak ohrozit ani dítě ani pedagoga při práci.

Na otázku, zda existuje nějaký **motiv viditelného tetování**, které by bylo u předškolního pedagoga nepřipustné 37 % tvoří **vulgární, explicitní a sexuální motivy**, zejména tabu témata, nevhodná tetování, na kterých je vyobrazena nahota, omamné látky, genitálie, hanlivá slova a pohoršující zobrazení odkazující na sektu, gang apod., která by učitel dětem vysvětloval. 27 % z nepřipustných motivů tvoří **nacistická symbolika a politické motivy** – symboly extremistických skupin, zákonem zakázané symboly, obrázky politiků, motivy vyobrazující nějakou politickou stranu. 20 % tvoří **morbidní a násilná vyobrazení**, kterých by se mohly děti v MŠ bát. Jde zejména o temné motivy – nože, zbraně, krev, nechutné věci, děsivé postavy, lebky, smrt, satanismus atd. 13 % tvoří motivy vyjadřující **rasovou, kulturní a jinou nesnášenlivost vůči menšinám**.

Lze přemýšlet nad tím, zda by vůbec někdo s výše zmíněnými motivy tetování byl zaměstnán v mateřské škole. Pokud člověk pracuje s dětmi, přemýšlí předem nad tím, jaké tetování nebo piercing je vhodný k umístění na jeho tělo.

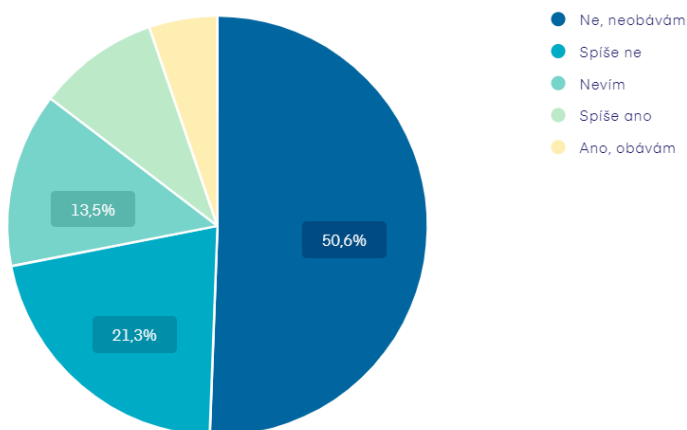
Otázka č. 17 – povinná otázka

Považujete vzhled pedagoga za stejně důležitý jako jeho kvalifikaci?

Otázka č. 18 – povinná otázka

Pedagog je pro děti většinou vzorem. Obáváte se toho, že Vaše dítě bude jednou chtít také tetování nebo piercing?

5.1.4 Shrnutí grafů mapujících vzhled pedagoga a jeho vliv na vývoj dětí

Předposlední graf znázorňuje, zda široká veřejnost považuje **vzhled pedagoga za stejně důležitý jako jeho kvalifikaci**. 33,9 % vzhled pedagoga spíše nepovažuje za stejně důležitý jako kvalifikaci. 26 % dotazovaných vůbec nepovažuje vzhled za stejně důležitý. Důležité jsou pro ně **potřebné znalosti a kvalifikace pedagoga**. 21,9 % spíše považuje vzhled za stejně důležitý, pouze 9,4 % respondentů považuje vzhled za stejně důležitý jako kvalifikaci. 8,8 % respondentů volilo možnost „nevím“. Respondenti v závěrečném prostoru v návaznosti na tuto otázku také zmiňují, že tetování ani

piercing **neovlivňuje osobní a pedagogické kvality** učitele, proto si negativní názor svým vzhledem pedagog rozhodně nevyslouží. Raději by své dítě svěřili někomu potetovanému a s piercingem, než do MŠ se špatnou pověstí nebo nekvalifikovanými a špatnými pedagogy. Na vzhledu pedagoga by jim spíše záleželo v tom ohledu, aby se vhodně a čistě oblékal, aby si z něj dítě mohlo vzít příklad, než jaké má ozdoby na těle.

Poslední graf znázorňuje odpovědi na 18. otázku, která možná byla špatně položena. Cílem bylo zjistit, zda se rodiče obávají toho, že se jejich děti vzhlednou v učiteli, který se odlišuje tělesnými modifikacemi a budou také chtít tetování nebo piercing jako má on. Polovina respondentů (50,6 %) se vůbec neobává toho, že by pedagog mohl mít vliv na to, zda dítě bude chtít tělesnou modifikaci. 21,3 % dotazovaných se spíše neobává, 13,5 % se přiklání k možnosti „nevím“, 9,4 % respondentů se spíše obává toho, že by jejich dítě mohlo chtít tělesnou modifikaci po vzoru pedagoga a 5,3 % respondentů se obává. V prostoru pro jiné názory k tématu jedna respondentka zmiňuje, že se neobává toho, že její dítě bude chtít do budoucna tetování či piercing, ale že to naopak očekává z toho důvodu, že ona sama i její partner jsou potetovaní a tyto věci k životu zkrátka patří, zvláště v dnešní době.

Otázka č. 19 – **Prostor pro názory, postoje, připomínky a vlastní zkušenosti**

„Tělo každého je jeho záležitost a nemyslím si, že by obrázek na těle nějak ovlivnil dítě, to se má naučit správnému chování v rodině. Učitel není náhrada rodičovské výchovy.“

„Tetování atd. je každého věc a každý by na to měl mít právo. Každopádně jediné nepřijatelné vidím v tom, kdyby mi dítě doma plakalo, že se bojí paní vychovatelky kvůli tomu, jak vypadá (výrazné kombinace modifikací, tetování atd.)“

„Pokud tetování uvidí u rodičů, tak si myslím, že pedagog už bude čistě jen 10 % z ovlivnění a pokud dítě bude chtít tetování či piercing, stejně mu v tom nikdo nezabrání.“

„Pedagog s tetováním je pro mne známkou toho, že je sebevědomý, jistý si sám sebou, kreativní a pohodový.“

„Za mě lepší potetovaný ‚alternativní‘ pedagog s individuálním přístupem, než pedagog upnutý, držící se pouze tabulek a škatulek.“

„Osobně mi nějaká modifikace těla nebo tetování nijak na lidech nevadí. Pokud má potřebné znalosti a kvalifikaci na to být učitelem, je v tomto oboru dobrý a například i pokud ho mají děti rády a baví je hodiny, tak nemám absolutně problém.“

„Chtěla bych se vyjádřit k předposlední otázce. Na vzhledu pedagoga by mi spíše záleželo v tom ohledu, aby se dotýčný pěkně a slušně oblékal, aby si z něj mé budoucí dítě mohlo brát příklad.“

„Je mi smutno při pomyslení, že ještě dnes někdo řeší, zda má paní vychovatelka tetování na tváři, jestli je pan učitel gay a podobné věci. Doufám, že můj syn v mém věku bude žít ve světě, kdy tohle budou běžně a automaticky přijímané věci.“

„Jakékoliv hodnocení člověka dle jeho vizáže (tetování, piercing) považuji za nevyspělé, nehodné dalšího komentáře a osobně si myslím, že největší vzor pro dítě je rodič, potom celebrity a pohádky a nějaký učitel je hluboko dole na stupnici vzorů.“

„Tetování považuji za svobodné rozhodnutí a projev člověka, není žádné místo na těle a žádná pracovní pozice, kde bych ho považovala za nevhodné. Sama žádné nemám a nechci, ale dítě bych rozhodně neměla problém svěřit člověku, který tetování má i pokud by to bylo na kterékoliv části těla. Absenci nebo přítomnost tetování nepovažuji za ukazatele kvality člověka vhodného na výchovu mého syna.“

5.2 Závěrečné shrnutí

Výzkumná otázka: **Jaký je pohled široké veřejnosti na pedagogy s tělesnými modifikacemi?**

Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že se mezi respondenty našlo **mnoho příznivců tělesných modifikací**, kteří se k ostatním lidem s tělesnými modifikacemi a zejména pedagogům v mateřských školách staví **neutrálně**. Zde hodně vystupuje vliv věku respondentů a jejich vlastní tělesné modifikace a postoj k nim. Tři čtvrtě (75,1 %) respondentů uvedlo, že jejich úsudek o druhém člověku nijak neovlivní fakt, že má někdo tetování nebo piercing. Na vzhledu pedagoga široké veřejnosti záleží spíše v tom

smyslu, aby chodil vhodně a čistě oblékaný, k tetování ani piercingu nemají velké výhrady. Respondenti uvádí, že nesoudí druhé lidi podle toho, zda mají tetování či piercing. U předškolního pedagoga do popředí stávají jiné důležité aspekty. Zásadní je pro ně **osobní kontakt, zkušenost s pedagogem a jeho přístup k práci**. Raději by své dítě svěřili někomu potetovanému s piercingem, než do školky se špatnou pověstí nebo nekvalifikovanými pedagogy. Pro 227 (z celkových 269) respondentů ve věku od 18-30 působí pedagog s tělesnou modifikací spíše pozitivně a pozitivně. Oproti tomu respondenti starší věkové kategorie 61+ byli pouze 3 (z celkových 11), na které by učitel s tělesnou modifikací působil důvěryhodně. Ačkoliv se zdá, že se starší generace k tělesným modifikacím staví s drobným odporem a nepochopením, z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že své dítě by do mateřské školy, kde je pedagog s tělesnou modifikací, neumístil pouze jeden respondent.

V dnešní době se postoje ohledně tělesných modifikací poměrně mění. Modifikace jsou **pro společnost přijatelnější a ubývá předsudků**. Avšak stále jsou tetování a tělesné modifikace obecně symbolika, která o jedinci mnohé vypovídá a je tedy důležité dívat se na provedení, motiv a umístění. Respondenti se taktéž vyjádřili, jaké motivy a množství viditelných tetování a piercingů se jim zdají už příliš. Jde zejména o **vulgární motivy a tetování s nacistickou symbolikou**. Co se týče umístění viditelného tetování, za nepřijatelné 73 % respondentů považuje **tetování na obličeji**. Dále uvádí, že u pedagoga MŠ by jim přišlo nepřijatelné, pokud by měl extrémnější modifikace typu implantátů v obličeji a na hlavě (rohý), dále velké roztahovány v uších, v nose či bradě a septum v nose.

6. PŘEDSTAVENÍ KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU

Kvalitativního výzkumu se zúčastnily tři učitelky mateřských škol. V průběhu byl kladen důraz na etiku výzkumu. Respondentky byly seznámeny s účely výzkumného šetření a s nahráváním rozhovorů. Rozhovory byly nahrávány na diktafon v telefonu a následně přepsány do programu Microsoft Word, verze 2016. Nahrávky rozhovorů jsou bezpečně uschovány u autorky práce, podobně přepisy rozhovorů jsou uloženy v zaheslovaném počítači.

Stručné představení participantek:

Aneta, 25 let

Čerstvě dokončila bakalářské studium, v praxi je jeden rok. Pro rozhovor jsem si ji vybrala proto, že se mi líbí její barevná nápaditá tetování a to, jak s dětmi pracuje. Tetování má 8.

Monika, 32 let

Pracuje jako učitelka v bilingvní mateřské škole v Praze. V praxi je 12 let. Má jeden piercing v nose a 20 tetování. Část z nich vznikala ještě předtím, než se vůbec stala učitelkou mateřské školy.

Tereza, 22 let

Pracovala jako paní učitelka teprve 1 rok. Oslovila mě na sociální síti Instagram, kam jsem sdílela své dotazníkové šetření. Zeptala jsem se jí, zda by se se mnou podělila o její negativní zkušenost z mateřské školy. Bohužel po této negativní zkušenosti s vedením MŠ se odstěhovala do jiné země, kde už pracuje mimo obor. Až se zdokonalí v jazyce, chce znovu nastoupit do MŠ v dané zemi. Má 7 viditelných tetování.

6.1 Výsledky rozhovorů

Vzhledem k rozsahu práce zde uvádím výsledky tematické analýzy. U jednotlivých témat uvádím výpovědi konkrétních respondentek. Kvůli tomu, že je třetí rozhovor méně obsáhlý, neboť probíhal psanou formou, bude s ostatními rozhovory srovnáván jen okrajově v některých bodech.

6.1.1 Motivace k profesi

Na navození poklidné atmosféry jsem rozhovor začala tím, že jsem se participantek zeptala na jejich motivaci k vykonávání profese učitelky mateřské školy.

Z Anety vyprávění vyplývá, že už od útlého věku **pracovala s dětmi**, motivací jí tedy bylo právě to, lákala ji práce s dětmi. *„Nejen že jsem jezdila na tábory jako instruktor, ale předtím jsem dělala animační pořady pro děti, takže ono mě to k tomu vedlo přirozeně.“*

Monika zmínila citlivé téma a z její výpovědi je patrné, že má špatnou zkušenost s **nefunkční rodinou**. Starala se o svého bratra a sestřenici v pěstounské péči. *„Celý život jsem si přála, abych byla jiná než moje máma.“* Měla zájem o školství a o vzdělávání dětí v nějaké instituci a o dobrovolnictví.

Odovědi participantek se tedy sešly v jednom bodě a tím je, že s prací s dětmi měly již **předchozí zkušenosti**.

6.1.2 Filosofie vzdělávání

Výpovědi obou participantek se shodují v tom, že by dětem chtěly předat zejména **pozitivní vztah k přírodě**. *„A co bych jim chtěla předat, tak nějaký vztah k přírodě a vztah k zemi.“*

Monika uvádí, že by chtěla děti **naučit úctě**. *„A to nejenom úctě a respektu k druhým, ale i k neživým a živým věcem.“*

6.1.3 Význam tetování

Jak bylo zmíněno již výše, každé tetování má pro člověka určitý význam. **Pro Anetu** tetování mají **osobní význam**, líbí se jí dané motivy. I když má vytetovaná zvířata a rostliny, se školkou to nesouvisí.

Monika má vytetované přírodní motivy a jak sama uvedla, dokonce svá tetování používá jako **edukační nástroj**. „*Děti z něho hádají barvy, zvířata, rostliny...*“ „*Já jsem tu ruku používala třeba i jako loutku jako maňáska při různých činnostech.*“

6.1.4 Reakce okolí na tetování

Aneta se s negativní zkušeností ve svém životě párkrát setkala, ale **ze strany kolegů nebo vedení MŠ nikdy**. Naopak kolegové jí tetování chválí, líbí se jim jejich provedení a motivy. Aneta si myslí, že i kdyby rodiče měli s jejím tetováním problém, **neřekli by jí to**. Reakce dětí na její tetování ji překvapila. Nejdříve je nějakou dobu vůbec nekomentovaly. Až po nějakém čase „*se mě třeba zeptaly, jestli už to mám napořád, nebo jestli to je jenom nalepovací a jestli to jde smýt.*“

Monika má negativní zkušenost z dob, kdy pracovala jako učitelka v Anglii, kde byl **přísně daný dresscode**. „*Museli jsme mít sukně pod kolena, trika, která byla až ke krku, nemohli jsme nosit ani náušnice, nutili nás si sundavat piercingy z nosu.*“ Po návratu do České republiky se s negativními názory na své tetování ze strany vedení nesetkala. Na svých seminářích se občas setkává s učiteli, kteří vždy zastávali názor, že tetování do MŠ nepatří. Občas za ní přijdou a je velice mile překvapena, že **změnili názor**, jsou daleko více otevřenější díky tomu, že si o tom s nimi povídá. A nejenom s kolegy, ale také s rodiči na prvních třídních schůzkách. Snaží se před nimi tetování neskrývat. „*Aby všechno viděli a věděli, do čeho jdou.*“ Děti si jejich tetování všimají, chtějí si vyzkoušet, jaké to je být potetovaný. Monika zastává názor, že **je lepší dětem vše otevřeně ukázat, mluvit s nimi a dát jim prostor si to vyzkoušet**, aby ony samy si na zdobenění těla udělaly svůj úsudek. „*Já je v tom podporuji, děláme různé handpaintingy, děláme žvýkačková tetování... vezmeme prstové barvy, děti se pomalují, děláme si i různá tetování z Henny.*“

Aneta i Monika dětem **pravdivě odpovídají** na to, na co se jich ptají. Nejvíce je zajímá, zda tetování bolelo a jestli jde smýt. Participantky stručně vysvětlují, že se tetování dělá jehlou. Děti si ihned vybaví injekci u pana doktora a raději se přiklání k nalepovací variantě tetování.

Z odpovědí všech třech participantek je také zřejmé, že by **nepracovaly v prostředí, kde je na tetování nahlíženo negativně**. Tereza si to dokonce vyzkoušela na vlastní

kůži a z dané MŠ odešla. Nechtěly by ani spolupracovat s rodiči, kteří neumístí do MŠ dítě jen z toho důvodu, že je ve třídě potetovaná učitelka a neohlíží se na další důležitější aspekty, které by měl pedagog mít, jako je například výše zmíněná empatie a autenticita.

K Anetě a Monice v této otázce přispěla svou negativní zkušeností také **Tereza**. Uvedla, že vedení MŠ neakceptovalo tetování, což se dozvěděla až po podepsání smlouvy. **Tetování musela mít zakryté i v horkých dnech.** „*V určitých chvílích mi to přišlo až jako šikana, jelikož jsem tetování musela mít zakryté, i když děti spaly a nikdo jiný kromě mě a mých kolegyně v místnosti nebyl.*“ Po této neblahé zkušenosti MŠ opustila. Nyní žije v Německu a pracuje v jiném oboru, do školky plánuje nastoupit, až se zdokonalí v jazyce.

6.1.5 Názor na pedagogy s tetováním či piercingem z pohledu účastnic

Pro Anetu jsou na druhých pedagogích nepříjemné viditelné **explicitní motivy**. Co jí přijde už moc, je **tetování na obličej**, ale vyloženě se k této skutečnosti nestaví negativně. Neměla by problém s umístěním svého dítěte do MŠ, kde je učitelka s tetováním na obličej. Uvádí, že je to jen další místo na těle.

Monika jako nepříjemný vnímá **piercing v jazyku**. Nejen že pro některé může mít sexuální podtext, ale jak sama z vlastní zkušenosti uvedla, majitel takového piercingu může mít **problém s výslovností**, což je zejména u předškolního pedagoga velká komplikace. „*A učitelka v mateřské škole musí mít skutečně kultivovanou řeč a musí jí být dobře rozumět.*“ Dále jí jako nepřijatelné, co se týče z hlediska bezpečnosti, přijdou **mikrodermální piercings, dlouhé náušnice a ostré piercings**, které by mohly vést ke zranění dítěte, ale i samotného pedagoga. Za nepřijatelné tetování považuje brutální motivy. Má zkušenost s dobrovolničením v hospicu, kde je přísně zakázáno mít jakékoliv **motiv tetování s lebkami, se smrtí** apod. Myslí si, že ani do MŠ se takové motivy nehodí.

6.1.6 Má tetování na děti vliv?

Děti jsou obkloповány různými lidmi. Se zvyšujícím se trendem tělesných modifikací v této době s nimi děti do styku přijdou běžně. Tudíž zda budou chtít někdy

v budoucnu tetování nebo piercing, **učitelka není iniciátorem**, který by k jejich rozhodnutí podněcoval.

Monika se snaží v dětech **budovat kritické myšlení**, řekne dětem pro a proti a ony se na základě pravdivých informací samy rozhodnou. „*Ale největší vliv nemá učitelka, největší vliv mají rodiče. Já jsem tam od toho, abych jim ukázala to, že i když vypadáme odlišně, tak máme spoustu shodných věcí.*“

S touto myšlenkou se ztotožňuje i **Aneta**. Zmínila se, že by chtěla v dětech **podporovat toleranci k druhým**. Aby uměly adekvátně reagovat na situace, když se setkají s někým odlišným. Podle ní je důležité dětem ukázat, že každý jsme svým způsobem jiný a je to naprosto v pořádku. Zároveň se ani neobává toho, že by její tetování mohlo mít do budoucna na děti vliv. Neboť do své dospělosti se děti setkají s tolika potetovanými lidmi a pokud se rozhodnou mít někdy tetování, piercing nebo jinou tělesnou modifikaci, rozhodně to nebude po vzoru paní učitelky ze školky. „*Myslím si, že je spousta horších věcí, které bych mohla dětem předat a kvůli kterým bych mohla být špatným pedagogem.*“ Ačkoliv je pedagog pro dítě velkým vzorem, největší roli vždy hraje rodina.

6.2 Závěrečné shrnutí

Následuje shrnutí zjištěných myšlenek respondentek, které odpovídají na stanovené výzkumné otázky. Poslední odstavec je věnován porovnání názorů respondentů kvantitativního výzkumu a respondentek z kvalitativního výzkumu.

S jakými reakcemi ze strany zaměstnavatele nebo rodičů se pedagog s tělesnou modifikací setkává?

S negativními reakcemi ze strany vedení se setkala paní učitelka Monika, která pracovala v Anglii, kde byl přísně daný dresscode, a respondentka Tereza, která taktéž musela mít ve školce svá tetování zakrytá, dokonce i když děti spaly a kromě ní a kolegyň ve třídě nikdo nebyl. Po návratu do České republiky Monika nikdy neměla problém se svými modifikacemi ze strany zaměstnavatele. Ze strany rodičů se participantky neselekaly s žádnou negativní reakcí. Dokonce jim tetování chválí a často

jsou učitelkami inspirováni a po čase se sami přijdou pochlubit s novým obrázkem. Díky tomu, že o svých tělesných modifikacích paní učitelka Monika hodně otevřeně mluví, rodiče na tetování postupem času změní názor a chápou ho. Je velmi důležité nenechat se zmást prvním dojmem a skutečně člověku věnovat čas, abychom ho poznali a neodsoudili ho na první pohled.

Jak děti vnímají tělesné modifikace na pedagogovi a jak na ně reagují?

S reakcí dětí na tělesné modifikace se setkaly 2 participantky, 1 participantka musela nosit svá tetování zakrytá a děti je nikdy neviděla. Respondentky, jejichž tetování upoutalo dětskou pozornost, tvrdí, že se jich děti zvědavě ptají, zda je tetování pouze namalované a dá se smýt. Dále je zajímá, jak se takové tetování dělá a jestli daný proces bolí. Obě participantky dětem pravdivě odpovídají na otázky, které je v tu chvíli zajímají a hodně s nimi o tetování mluví. Jak už bylo zmíněno v úvodu, extravagance se dětem líbí a tak obrázky na těle neodsuzují. Naopak si je chtějí vyzkoušet, čemuž je učitelka Monika nakloněna. Reaguje na aktuální zájmy dětí a když vidí, že se o tetování chtějí dozvědět více, povídají si o tom, co je zajímá, prohlíží si knížky, zkoušejí prstové barvy, žvýkačková tetování nebo dokonce tetování z Henny.

7. POROVNÁNÍ VÝZKUMŮ

Z **dotazníkového šetření** bylo zjištěno, že většina respondentů nemá s pedagogy s tělesnými modifikacemi nějaký výrazný problém. Vnímají tělesné modifikace jako **součást dnešního moderního světa**. Vyjma starší generace, která k tělesným modifikacím stále zaujímá ve většině případech spíše negativní postoj.

Na základě **rozhovorů** bylo objasněno, že se učitelky s negativními reakcemi ze strany rodičů nesetkaly. Myslí si, že by jim rodiče ani svůj negativní postoj do očí nevyjádřili. Ze strany vedení mateřské školy u nás v České republice se s negativním názorem setkala jedna participantka. Zbylé dvě participantky mají s vedením MŠ a kolegy pozitivní zkušenost.

Je zcela jisté, že tělesné modifikace neovlivňují osobní ani pedagogické kvality učitele a v neposlední řadě je velice důležité si uvědomit, že každý člověk má **možnost vlastní svobodné volby**, jak chce vypadat a co chce mít na svém těle, **a měli bychom se navzájem respektovat** a učit rozmanitosti nejen dětí, ale i sebe.

DISKUZE

Má bakalářská práce se věnuje postoji široké veřejnosti vůči předškolním pedagogům, kteří se odlišují tělesnými modifikacemi a zjištění, jaké zkušenosti mají samotní pedagogové. Pro výzkum byly stanoveny 3 výzkumné otázky, na které se podařilo díky široké veřejnosti a pedagogům nalézt odpovědi.

Jako zásadní se mi jeví rozdíly mezi názory mladší a starší generace na pedagogy s tělesnou modifikací. Ukázalo se, že zejména starší generace zaujímá vůči tělesným modifikacím odmítavý negativní postoj.

Přístupu zaměstnavatele k pracovníkovi s tetováním se věnovala také diplomová práce Michaely Janečkové (2017). Janečková uvádí, že tetování už dnes nemusí být překážkou pro práci vychovatele nebo učitele. Výsledky jejího i mého výzkumu se shodují na tom, že záleží na množství tělesných modifikací. Pokud je tetování decentní a není příliš rozsáhlé například přes celou ruku nebo přes půlku obličeje apod. a nemá vulgární podtext, není jediný důvod, proč nezaměstnat takového člověka, když je patrné, že je to dobrý učitel s potřebnými kvalitami. Janečková (2017) také cituje vedoucí školní družiny na základní škole, která zmínila, že pět ze sedmi vychovatelek u nich zaměstnaných je potetovaných. Jsou to tetování malých rozměrů a většina z nich není za běžných okolností vidět. Motivy jsou prý klasické holčičí, které jsou teď v módě (například květiny, peříčka, zvířata...) tudíž nic, co by mohlo děti pohoršovat.

U dotazníkového šetření bylo mým cílem získat názory široké veřejnosti na pedagogy s tělesnými modifikacemi. Zásluhou 341 respondentů všech věkových kategorií bylo představeno velké množství pohledů. Zajímavé a pozitivní je zjištění, že 252 respondentů by umístilo své dítě do mateřské školy, kde je pedagog s tetováním či piercingem, pouze 4 respondenti by neumístili své dítě do mateřské školy, kde je pedagog s tělesnou modifikací a raději by se poohlédli po jiné MŠ.

Polostrukturované rozhovory byly zaměřeny na postoj a zkušenosti předškolních pedagogů, kteří tělesné modifikace mají.

V české literatuře, která se věnuje samotným tématům „piercing“ a „tetování“ existuje jen málo publikací. Zkušenostem a názorům učitelek MŠ a široké veřejnosti se nevěnovalo moc jiných bakalářských prací, nenašla jsem žádný výzkum podobný tomu mému, se kterým bych mohla výsledky porovnat.

ZÁVĚR

Cílem mé práce bylo odhalit postoje a názory široké veřejnosti na předškolní pedagogy s tetováním či jinou tělesnou modifikací. Dále pomocí rozhovorů objasnit, pohled a zkušenosti potetovaných pedagogů na to, jak je vnímají rodiče, děti nebo vedení mateřské školy. Dalším a nejspíše hlavním cílem bylo zjistit, jak na pedagogy s tělesnými modifikacemi nahlíží nejen rodiče, ale i široká veřejnost, která už své děti vychovala a nebo se teprve chystá.

Teoretická část je rozdělena na tři kapitoly. První se týká celkové osobnosti pedagoga, jaká jsou očekávání od pedagoga mateřské školy, jaké by měl mít vlastnosti, jak by měl vypadat. Jsou zde také zmíněny 3 nejdůležitější podmínky stanovené Carlem R. Rogersem – empatie, autenticita a akceptace. Druhá kapitola pojímá téma sebepojetí – zejména v učitelské profesi. Jaké jsou faktory ovlivňující sebepojetí učitele. Profesní sebepojetí je úzce spjato i s jeho body image, která je také součástí druhé kapitoly. Třetí kapitola blíže definuje, co jsou tělesné modifikace, druhy tělesných modifikací, jejich stručnou historii a v neposlední řadě také důvody, proč si lidé upravují svá těla. Na tuto kapitolu navazuje výzkumné šetření.

Pro praktickou část byl zvolen smíšený výzkum – kvantitativní i kvalitativní. Dotazníkové šetření, které bylo určeno široké veřejnosti (vyjma osob mladších 18 let), zjišťovalo pohled na předškolní pedagogy, kteří se odlišují nějakou tělesnou modifikací. Rozhovorů se zúčastnily tři učitelky mateřských škol, které poskytly své zkušenosti. Jak reagují rodiče, vedení školy a nebo děti.

V dnešní době je toto téma naprosto otevřené a je jedno, jakou má člověk barvu vlasů, kolik má tetování a nebo piercingů. Stala se z toho v posledních letech móda. Ukazuje se, že pohled na tělesné modifikace se proměňuje, zejména pro lidi narozené v letech 1991-2003 již neznamena nic zásadně nepřijatelného. Zdá se, že je vnímáno jako prostředek sebevyjádření a svobodné volby. V tomto kontextu je přijatelné jako osobitost pedagoga. Sporné ale jsou některé konkrétní motivy. Kvantitativní výzkumné šetření odhalilo, že naprosto nepřijatelné by pro většinu respondentů bylo tetování v obličeji. Co se týče piercingů záleželo by hlavně na množství ozdob a nejméně přípustným je septum (kroužek mezi nosními přepážkami).

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BLATNÝ, Marek a Alena PLHÁKOVÁ. *Temperament, inteligence, sebepojetí: nové pohledy na tradiční témata psychologického výzkumu*. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR, 2003. ISBN 80-86620-05-0.

BLATOVÁ, Marcela. *Chování člověka a jeho odraz ve zdobení lidského těla tetováním*, Praha 1995, kap. 2.1.9.

ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-273-7.

ČERMÁKOVÁ, Kateřina. *Ideální učitelka mateřské školy z pohledu rodičů*, České Budějovice 2015.

DEMELLO, M. *Encyclopedia of body adornment*. 1.st ed. Westport: Greenwood Press, 2007. ISBN 978-0-313-33695-9.

DOSTÁL, Antonín Maria a Eva OPRAVILOVÁ. *Úvod do předškolní pedagogiky: vysokoškolská učebnice pro studenty pedagogické fakulty studijního oboru Učitelství pro mateřské školy*. 2., dopl.vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).

FIALOVÁ, Ludmila. *Body image jako součást sebepojetí člověka*. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0173-7.

FIKSA, Radomír. *Encyklopedie bodyartu*. Ve Žďáře nad Sázavou: Sowulo Press, 2009. ISBN 978-80-903957-4-9.

HEŘMANSKÝ, Martin in RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. Dějiny odívání. ISBN 80-7106-780-6.

HOLEČEK, Václav. *Psychologie v učitelské praxi*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3704-1.

HRONÍKOVÁ, Linda a Zuzana SCHIEROVÁ. *Pygmejové: nejmenší lidé pohledem antropologie & Šebestova sbírka v Hrdličkově muzeu člověka PŘF UK*. Praha: Academia, 2015. Orient (Academia). ISBN 978-80-200-2514-2.

KOLLEROVÁ, Lenka. *Ideální učitel/ka mateřské školy očima dětí předškolního věku a rodičů*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019. 99 s. Diplomová práce.

KOPECKÝ, Jaromír, ed. *Vybrané spisy Jana Amose Komenského*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960.

MAREŠ, Jiří. *Pedagogická psychologie*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0174-8.

MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ, ed. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-627-8.

MORRIS, Desmond. *Nahá opice: zoolog studuje lidského živočicha*. Praha: Mladá fronta, 1971. Máj (Mladá fronta).

NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1680-5.

NELEŠOVSKÁ, Alena. *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. Praha: Grada, 2005. Pedagogika (Grada). ISBN 80-247-0738-1.

PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0497-1.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. Šesté, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1228-7.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

SOUKUP, Martin. *Tělo: čichat, česat, hmatat, propichovat, řezat*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2014. Antropos (Pavel Mervart). ISBN 978-80-7465-108-3.

SVOBODOVÁ, Eva a Miluše VÍTEČKOVÁ. *Osobnost předškolního pedagoga: sebereflexe, sociální kompetence a jejich rozvíjení*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1243-0.

ŠIFFELOVÁ, Daniela. *Rogersovská psychoterapie pro 21. století: vybraná témata z historie a současnosti*. Praha: Grada, 2010. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2938-1.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2010. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1832-6

VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN isbn978-80-247-1428-8.

Elektronické zdroje:

BARTŮŠKOVÁ, Iveta. 2013. „Tattoo your soul“ – Tetování a jeho symbolický význam v sociální interakci. [online] Brno: Masarykova univerzita [cit. 5.7.2021]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/yufth/Tattoo_your_soul.pdf

BROOKS, Traci L., WOODS, Elizabeth R., KNIGHT, John R. & SHRIER, Lydia A. Body Modification and Substance Use in Adolescents: Is There a Link? *Journal of Adolescent Health*, 32(1), s. 44-49. [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z https://www.researchgate.net/publication/10968116_Body_modification_and_substance_use_in_adolescents_Is_there_a_link.

CLARK, John. R. Tattoo You. *Air Medical Journal*, 31(2), 68-69. [online]. [cit. 2021-02-23]. Dostupné z: [https://www.airmedicaljournal.com/article/S1067-991X\(11\)00341-5/fulltext](https://www.airmedicaljournal.com/article/S1067-991X(11)00341-5/fulltext)

GORDON, Howard R.D. Career and Technical Education Administrators' Perceptions of Secondary teachers' Attire as Indicated by Selected professional Attributes. *Journal of Career and Technical Education*, 25 (1), 47-61. doi: 10.21061/jcte.v25i1.468

HÁJEK, Martin. O vedení. *Akceptace, empatie a autenticita vůdčí osobnosti*. [online]. [cit. 2021-02-23]. Dostupné z: <http://www.vedeme.cz/pro-vedeni/kapitolyvedeni/62-emoce/176-akceptace-empatie-autenticita.html>

JANEČKOVÁ, Michaela. 2017. *Jaký vliv má tetování na sociální status v zaměstnání*. [online] Brno: Masarykova univerzita [cit. 5.7.2021]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/afpbq/Janeckova_406097.pdf

PRAVDOVÁ, Blanka. 2014. *Jak profesní sebepojetí ovlivňuje práci učitele?* [online] Brno: Masarykova univerzita [cit. 3.6.2021]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/45920792-Jak-profesni-sebepojeti-ovlivnuje-praci-ucitele.html>

PRAVDOVÁ, Blanka, 2015. Chtěná a nechtěná profesní Já studentů 2. ročníku pedagogické fakulty. *Pedagogika*, 65 (2), 163-176. ISSN 2336-2189

SIMONS, Melanie Lynn, 2015. *Children's perception of personal attributes of female teachers with a tattoo*. Diplomová práce. Graduate School of Western Carolina University, Specialist in School Psychology. Vedoucí práce Mickey Randolph. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/345082067.pdf>

SWANGER, Nancy. Visible body modification (VBM): evidence from human resource managers and recruiters and the effects on employment. *Hospitality Management*, 25, 154-158. [online]. [cit. 2021-02-23]. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0278431904001252_

SYSLOVÁ, Zora, 2012. Sebehodnocení učitelky mateřské školy, její profesní rozvoj. *Poradce ředitelky – Management školy, březen 2012*. Praha: Dr. Josef Raabe, s.r.o, březen 2012. ISSN 1804-5901. Dostupné z: <https://is.muni.cz/repo/982478/cs/Syslova/Sebehodnoceni-ucitelky-materske-skoly,-jeji-profesni-rozvoj>.

VON SUCHODOLETZ, Antje, JAMIL, Faiza M., LARSEN, Ross A., & HAMRE, Bridget K., 2018. Personal and contextual factors associated with growth in preschool teachers' self-efficacy beliefs during a longitudinal professional development study. *Teaching and Teacher Education*, 75, 278–289. doi: 10.1016/j.tate.2018.07.009. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/326827215_Personal_and_contextual_factors_associated_with_growth_in_preschool_teachers%27_self-efficacy_beliefs_during_a_longitudinal_professional_development_study

<https://magazin.aktualne.cz>

<https://www.gevic.net>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – dotazník

Příloha 2 – seznam grafů

Příloha 3 – přepis rozhovorů

PŘÍLOHA 1 – Dotazník pro veřejnost

- 1) Pohlaví
  - a) Muž
  - b) Žena
  - c) Jiné
- 2) Věk
  - a) 18-30
  - b) 31-45
  - c) 46-60
  - d) 61 a více
- 3) Nejvyšší dosažené vzdělání
  - a) Základní
  - b) Vyučen/a
  - c) Střední s maturitou, nebo vyšší odborné
  - d) Vysokoškolské
- 4) Máte tetování?
  - a) Ano
  - b) Zatím ne, ale uvažuji o nějakém
  - c) Ne, nemám a nechci
- 5) Kolik přibližně máte tetování?
  - a) Jen jedno
  - b) 2-10
  - c) Více než 10
- 6) Stručně uveďte, co Vás vedlo k tomu nechat se potetovat?
- 7) Máte piercing?
  - a) Ano
  - b) Zatím ne, ale uvažuji o nějakém
  - c) Ne, nemám a nechci
- 8) Kolik přibližně máte piercingů?

- a) 1
  - b) 2-5
  - c) 6 a více
- 9) Jak ovlivňuje Váš úsudek o člověku vědomí, že má tetování, piercing či jinou tělesnou modifikaci?
- a) Pozitivně
  - b) Negativně
  - c) Nevím
  - d) V mém úsudku to nehraje roli
- 10) Jaký máte názor na viditelná tetování u pedagogů v mateřských školách?
- a) Pozitivní
  - b) Spíše pozitivní
  - c) Neutrální
  - d) Spíše negativní
  - e) Negativní
- 11) Setkal/a jste se již s pedagogem, který měl tetování, piercing či jinou úpravu těla?
- a) Ano
  - b) Ne
  - c) Nevím
- 12) Působí na Vás pedagog s viditelným tetováním nebo piercingem důvěryhodně?
- a) Ano
  - b) Spíše ano
  - c) Nevím
  - d) Spíše ne
  - e) Ne
- 13) Dal/a byste své dítě do MŠ, kde je učitel/ka s viditelným tetováním či piercingem?
- a) Ano
  - b) Spíše ano

- c) Nevím
- d) Spíše ne
- e) Ne

14) Je nějaký piercing, který by pro Vás byl u předškolního pedagoga nepřipustný?
Napište jej. Pokud ne, přejděte k další otázce.

15) Pokud existuje nějaký motiv tetování, který by Vám u pedagoga MŠ vadil,
uveďte jej.

16) Napište, na jakém místě považujete tetování u pedagoga MŠ za nepřipustné?

17) Považujete vzhled pedagoga za stejně důležitý jako jeho kvalifikaci?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Nevím
- d) Spíše ne
- e) Ne

18) Pedagog je pro děti většinou vzorem. Obáváte se toho, že Vaše dítě bude
jednou chtít také tetování nebo piercing?

- a) Ano, obávám
- b) Spíše ano
- c) Nevím
- d) Spíše ne
- e) Ne, neobávám

19) Prostor pro připomínky a názory

PŘÍLOHA 2: Seznam grafů

Názvy grafů jsou totožné s otázkami mířenými k respondentům kvantitativního výzkumu.

Graf 1: Máte tetování?

Graf 2: Kolik přibližně máte tetování?

Graf 3: Stručně uveďte, co vás vedlo k tomu se nechat potetovat?

Graf 4: Máte piercing?

Graf 5: Kolik přibližně máte piercingů?

Graf 6: Jak ovlivňuje Váš úsudek o člověku vědomí, že má tetování, piercing či jinou tělesnou modifikaci?

Graf 7: Jaký máte názor na viditelná tetování u pedagogů v mateřských školách?

Graf 8: Setkal/a jste se již s pedagogem, který měl tetování, piercing nebo jinou úpravu těla?

Graf 9: Působí na Vás pedagog s viditelným tetováním nebo piercingem důvěryhodně?

Graf 10: Dal/a byste své dítě do MŠ, kde je učitel/ka s viditelným tetováním či piercingem?

Graf 11: Je nějaký piercing, který by pro Vás byl u předškolního pedagoga nepřipustný? Napište jej. Pokud ne, přejděte k další otázce.

Graf 12: Pokud existuje nějaký motiv tetování, který by Vám u pedagoga MŠ vadil, uveďte jej.

Graf 13: Napište, na jakém místě považujete tetování u pedagoga MŠ za přípustné a kde už je to podle Vás nevhodné?

Graf 14: Považujete vzhled pedagoga za stejně důležitý jako jeho kvalifikaci?

Graf 15: Pedagog je pro děti většinou vzorem. Obáváte se toho, že Vaše dítě bude jednou chtít také tetování nebo piercing?

PŘÍLOHA 3 – Přepis rozhovorů

Aneta

Otázka č. 1: Co bylo tvou motivací stát se učitelkou, co chceš dětem předat a jaká je tvoje filosofie?

„No, já jsem už od útlého věku pracovala s dětmi. Nejen že jsem jezdila na tábory jako instruktor, ale předtím jsem dělala animační pořady pro děti, takže ono mě to tak jako k tomu vedlo přirozeně. A zjistila jsem nějakým způsobem (doufám, že to nebude znít namyšleně), ale že jsem v tom dobrá a že mi to dává smysl. Že být tady pro ty děti, je jediná práce, kterou jsem kdy dělala, co mi dává smysl, protože v ní vidím nějaké reálné výsledky. A co bych dětem chtěla předat? To úplně nemůžu říct, protože každé dítě je jiné nějakým způsobem. Ale co bych jim chtěla předat, tak nějaký vztah k přírodě a vztah k zemi. Ale jinak je to hodně individuální, co děti potřebují, co jim chci dát.“

Otázka č. 2: Všimla jsem si, že máš některá tetování spojena s přírodou a se zvířaty, mají nějaký hlubší význam?

„Každé to tetování má určitě význam, je to nejen jako z hlediska, že se mi to líbí, i ta zvířata i ty rostliny, co tam mám, ale že by to mělo nějaký spojení s tou školkou, to určitě ne. Spíš to má nějaký význam pro mě. Že když si člověk najde nějaký symbol zvířete, tak jaký to má význam. Takže takhle jako to význam má, ale s tou školkou spojený ne.“

Otázka č. 3: Spousta tvých tetování vznikala ještě předtím, než jsi nastoupila na obor Učitelství pro mateřské školy. Kdyby sis teď nechávala dělat další tetování, brala bys ohled na své zaměstnání? Zvažovala bys umístění nějakého tetování s ohledem na svou práci?

„Určitě ne, protože si nemyslím, že kvalita učitele se odvíjí podle toho, jakým způsobem vypadá a jestli je potetovaný. Že to na tu kvalitu určitě nemá vliv. Samozřejmě jako učitelé i jako lidi bychom měli nějakým způsobem vypadat jo, ale to je taky pojem, co je normální? Do toho zabředávat nechci, ale nějakým způsobem bych to nepřizpůsobovala svojí práci, protože i z toho hlediska, že bych chtěla pracovat

s lidmi, kteří na takovéhle věci (jako je právě tetování) neberou ohledy, ale hledí na kvalitu učitele.“

Otázka č. 4: Bohužel žijeme ve světě, kdy tetování a piercingy v některých zaměstnáních nejsou akceptovatelné. Setkala ses někdy s negativní zkušeností ať už ze strany vedení mateřské školy, kolegů, rodičů či dokonce dětí?

„Ve školce jsem se s tím nikdy nenesetkala. Jako za svůj život určitě jo, ale vyloženě ve školce ne. Myslím si, že rodiče by mi to ani sami neřekli. I kdyby si to mysleli, tak by to nahlas neřekli a děti, to mě většinou překvapilo, že ta reakce dětí byla v podstatě, že to nekomentovaly nějakou dobu a potom, když jsem tam byla dva měsíce, tak až po těch dvou měsících se mě třeba zeptaly, jestli už to mam napořád, nebo jestli to je jenom to nalepovací a jestli to jde smýt. A to bylo v podstatě všechno, co je zajímalo. Nebylo to takový, že by přišly a řekly: *Ježíšikriste, ona je potetovaná!* Takže jsem se s ničím takovým nenesetkala a většinou, když to někdo komentoval z učitelů, tak to bylo pozitivní, že se jim to líbilo, jak je to provedený.“

Otázka č. 5: Pedagog je většinou pro děti vzorem. Myslíš si, že tvoje tetování mají nějaký vliv? Obáváš se toho, že budou jednou chtít také tetování nebo piercing?

„Myslím si, že by to v těch dětech mohlo nechat nějakou stopu, ale nemyslím si, přesně jak jsi říkala, že by se jim to zarylo tak do paměti, že by si to pamatovaly do 15-18 let, že jejich paní učitelka měla tetování. A do té doby se hlavně setkají s tolika lidmi, co mají tetování, že si nemyslím, že by to na ně mělo nějaký vliv a neobávám se toho. Myslím si, že je spoustu horších věcí, které bych mohla dětem předat a kvůli kterým bych mohla být špatným vzorem.“

Otázka č. 6: Je nějaké umístění nebo motiv viditelného tetování, které bys ani ty u učitele neakceptovala? Nebo nějaký piercing, který už se ti zdá přespříliš?

„No, tak samozřejmě nic sprostého bych určitě neakceptovala, kdyby měl někdo vytetováno. Kdyby to nebylo na viditelném místě, tak bych to jakoby nikdy neviděla, kdybych s tím člověkem neměla nějaký intimnější vztah. Ale jako už přes čáru mi přijde obličej, ale zase na druhou stranu, teď když nad tím přemýšlím, tak když si tam někdo něco nechá vytyetovat, tak jako proč ne, je to jenom další místo na těle a asi když to nebude nějaké... Asi ani ten obličej by mi nevadil, když si to vezmu z hlediska, že bych

měla dítě a dávala bych ho do školky a byla by tam paní učitelka, která by měla tady něco takhle na obličej. No ale jako nic sprostého to určitě ne no, něco pro mě jako nepřijatelného.“

Otázka č. 7: Vadilo by tobě samotné, kdyby učitelka tvých dětí byla potetovaná?

„Určitě ne, protože mi to přijde jako kázat vodu a pít víno. Přijde mi to takové vtipné. Já jsem potetovaná, tak proč bych to jako zakazovala druhým. To je úplně zcestné. A určitě to neovlivní dítě v nějakém jeho... Aby vidělo normální vzor.“

Otázka č. 8: Říkala jsi, že si děti všímají tvých tetování a ptají se. V návaznosti na to mě napadá otázka, zda bys do výuky zařadila nějaký tematický celek o tetování? Abys to lépe přiblížila dětem? Nebo jak reaguješ?

„Asi úplně ne. Odpovím jim pravdivě na to, na co se ptají. Většinou se ptají, jestli to bolelo, tak jim říkám, že jako jo, že hodně. A oni i většinou, když jim řekneš, že to bolelo a že to dělají jehlou. Normálně jsem jim řekla, že to píchají jako když děti dostávají injekci, v podstatě jsem jim to vysvětlila. Tak řekly, že by si to nenechaly udělat, že si radši nechaj... Jednou mi holčička řekla: *Já si radši nechám ty nalepovací*. Takže většinou tak jako odpovídám. A oni... to se mi stalo párkrát, že se mě na to ptaly, jestli to mám napořád, jestli to bolelo. Spíš se ptají, co tam mám a co tam mám napsané a co tam je za kytky a tak, ptaj se na ty obrázky. Já jsem chtěla říct, že ten tematickej celek bych tam jako úplně nezařadila tetování, ale nějakým způsobem toleranci k odlišnosti k druhým. Co se týče tetování, to je všeho, že je v pořádku, že každý jsme svým způsobem jiný a že na tom není nic špatného. A aby děti nějakým způsobem věděly, že je to v pořádku a uměly na to nějak adekvátně reagovat, aby potom nepotkaly paní, která má třeba holou hlavu a nezačly na ní vystrašeně koukat se slovy: *Mami, co se s ní stalo!* Teď jsem zrovna četla jednu smutnou větu a úplně se mi zaryla do paměti. To bylo o malé holčičce, která měla rakovinu, když byla malinkatá a byla plešatá po léčbě a vypadala fakt jako hrozně. A byli na hřišti a přišla tam nějaká holčička a řekla jí, že vypadá jako zrůda a že to je hrozný. A že ta maminka řekla, to tam právě bylo napsané: *Naštěstí při léčbě ohluchla, takže to neslyšela*. Rodiče na tyhle ty situace... Já vím, že děti tomu nerozumí, ale měli by je na to nějakým způsobem adekvátně připravit, nebo prostě aspoň si s nimi o tom promluvit. Ale jako pochybuju,

že zrovna v tomhle případě přišla maminka za tou holčičkou a vysvětlila jí, že ta druhá holčička za to nemůže, že nemá vlasy a že prostě je bledá a všechno. Takže prostě myslím si, že empatie je hodně opomíjený faktor, který se snažíme u dětí rozvíjet.“

Otázka č. 9: Myslíš si, že na potetované pedagogy a pedagogy s tělesnými modifikacemi je nahlíženo jinak než na ty nepotetované?

„Myslím si, že jo, ale ono je to docela těžká otázka. Ty sis vybrala docela těžké téma. Protože to je člověk od člověka. Protože já jsem se s tím třeba nesetkala z hlediska právě školky, ale zase jsem se s tím setkala u člověka, u kterého bych to nečekala... Že mi to řekl doktor. Mně řekl doktor, jestli náhodou... Jsem měla tenkrát horečky a on mi řekl, jestli to náhodou nemám z toho tetování a jestli jsem si to nenechala dělat v kriminále. To mi řekl doktor, takže věřím tomu, že v každé sféře, ať už je to školství nebo zdravotnictví nebo cokoliv se prostě najdou lidé, kteří to naprosto tolerují, akceptují a kteří jsou vůči tomu tak zaujatí. Většinou jsem se s tím setkala u starších generací, u mladších nikdy si myslím.“

Otázka č. 10: Kdybys šla na pohovor, snažila by ses svá tetování zakrýt?

„No to já právě asi nevím. Já si tím jako nejsem jistá, jestli bych se to snažila udělat úmyslně. Ale já většinou, kdybych šla na nějaký pohovor, tak bych si asi něco vzala s dlouhým rukávem, protože když nad tím přemýšlím, tak mám většinou košili s dlouhým rukávem. Ale myslím si, že... takhle... Kdybych to zakryla a pak by z toho byl... jako že by zjistili, že jsem potetovaná a měli by s tím nějaký problém, tak bych se jenom ujistila v tom, že tam nechci pracovat. Prostě bych odešla a vůbec bych tam nenastoupila. Já si nemyslím, že na to fakt teď ty ředitelé tolik hledí, ale myslím si, že s určitými výjimkami se člověk může potkat vždycky. Záměrně bych to asi neskrývala. Určitě ne.“

Monika

Otázka č. 1: Co bylo vaší motivací stát se učitelkou, co chcete dětem předat a jaká je vaše filosofie?

„Mojí motivací stát se učitelkou mateřské školy bylo určitě to, že jsem vyrůstala v dost nefunkční rodině a celý život jsem si přála, abych byla jiná než moje máma. Tak to byla taková hodně velká motivace. A tím, že jsem vlastně měla bratra, o kterého jsem se musela pořád starat, protože máma to úplně nedělala a ještě jsem měla sestřenicí v pěstounské péči, tak jsem vždycky měla velký zájem nejenom o to školství, o to ty děti vzdělávat v rámci nějaké instituce, ale strašně mě bavilo dobrovolnictví. Čili já jsem pořád někde dobrovolničila s dětmi a když jsem se poté rozhodovala, kam bych chtěla dál jít, tak jsem musela jít na gymnázium, protože u nás žádná střední pedagogická škola nebyla, ale vůbec toho nelituji a vlastně po střední škole jsem měla jasno, že bych chtěla být učitelkou mateřské školy. Takže jsem to vystudovala, zdárně to pořád ještě studuju v dalších už trošku navazujících a trošku jiných oborech. A proč to dělám, nebo jaká je moje filosofie? Moje filosofie ve školce je o tom, že bych chtěla děti naučit úctě. A to nejenom úctě a respektu k druhým, ale i k neživým a živým věcem. A také tomu, aby nehledali jenom odlišnosti u lidí, ale snažili se zaměřovat na to, co máme společné.“

Otázka č. 2: Vaše tetování vznikala ještě předtím, než jste nastoupila do školky, nebo v průběhu toho, co jste učila? Jde mi hlavně o to, zda kdybyste si teď nechávala dělat další tetování, brala byste ohled na své zaměstnání? Zvažovala byste umístění nějakého tetování s ohledem na svou práci?

„Tetování vznikala průběžně a velký BOOM přišel před dvěma až třemi lety, ale jinak svoje první tetování jsem měla v 17 letech, ale byla to tetování, která se dala zakrýt. Takhle hodně veřejná mám asi od roku 2018/19. Já právě kvůli svojí práci jsem si je udělat nechala. Když jsem učila v Anglii, tak tam byla přísná opatření a museli jsme mít určitý dresscode. Čili jsme museli mít sukně pod kolena, trika, která byla až ke krku, nemohli jsme nosit ani náušnice, nutili nás sundavat si piercingy z nosu. A zároveň v té Anglii bylo jedním z největších hesel equality and diversity a to znamená jakási rovnocennost a různorodost té společnosti, které my máme učit ty děti. A jak z toho asi

slyšíte, tak to bylo dost paradoxní, že my jsme ty odlišnosti schovávat museli a museli jsme vlastně být stejní podle nějakého modelu, takže já když jsem se vrátila zpět do České republiky, tak jsem si říkala, že bych to chtěla změnit. Šla jsem studovat Ph.D. a viděla jsem, jak mi to v mnohém už i na té vysoké škole škodí. A vadilo mi, jak se na mě lidé koukají skrz prsty, ale zároveň i překvapivě, že někdo s tolika tetováním se hlásí na doktorské studium a je schopný větších věcí, než se potulovat někde po hospodách a kouřit marihuanu, jak si obvykle lidé myslí, že lidé s tetováním žijí. A vlastně ale abych se vrátila zpátky k těm tetováním a k tomu důvodu, tak jedním z velkých důvodů bylo, že já bych nechtěla učit někde, v žádné školce, kde by mě nevzali proto, že mám tetování. To by pro mě byla ukázka prostředí, ve kterém mi nebude dobře. Takže proto to byla taková revolta, taková malinká moje osobní revoluce proti tomu, abychom se nenechali zmást prvním dojmem a skutečně tomu člověku věnovali čas, abychom ho poznali a neodsoudili ho na první pohled.“

Otázka č. 3: Bohužel žijeme ve světě, kdy tetování a piercingy v některých zaměstnáních nejsou akceptovatelné. Setkala jste se někdy s negativní zkušeností ať už ze strany vedení mateřské školy, kolegů, rodičů či dokonce dětí?

„Ze strany vedení jenom v Anglii, v Čechách nikdy. Naopak já když jsem se hlásila do školky, když jsem přijela ze zahraničí a ptala jsem se jestli je potřeba ta tetování zakrývat, paní ředitelka mi řekla, že rozhodně ne a občas se setkávám s učiteli. S učiteli, protože jak já učím na vysoké škole a zároveň ještě lektoruju po celé České republice, tak mi některé učitelky říkají, že tetování do školky nepatří. A musím říct, že jsem velice ráda a jsem velice vděčná za to, že mi potom i na některých těch seminářích učitelé říkají, že sice zastávali vždycky tenhle názor, ale že jsou teď daleko otevřenější těm tetováním, protože si o tom vždycky hodně povídáme. Co se týče ze strany rodičů. Rodiče samozřejmě na mě koukají. Když mají rodiče přijít, já se snažím být jenom v tričku, aby všechno viděli, aby věděli, do čeho jdou. A pokud se rozhodnou, že to dítě ke mně nedají z toho důvodu, že jsem potetovaná a neohlíží se na další aspekty, které pedagog má mít, tak si myslím, že asi bych s takovým rodičem ani nechtěla spolupracovat. Ale naopak rodiče mi říkají, že si prvně samozřejmě také mysleli, nebo že se báli, když mě viděli, ale vlastně tím, jak jsme se postupně poznávali, tak názor změnili velice rychle. Ale spíš než toho, že já mám tetování, tak rodičům vadí, že budu

špatným vzorem pro děti a učitelka mateřské školy by samozřejmě měla být vzor a já si s rodiči vždycky o tom popovídám. Na začátku školního roku, když děláme třídní schůzky takové ty první, tak já o tom hodně otevřeně mluvím. Mluvím o tom otevřeně i s dětmi a říkám jim, že tohle tetování, které mám, už nikdy nezmizí, dělá se to jehlami a ty jehly fakt bolí. A ty děti si to samozřejmě chtějí zkusit, takže jelikož já jsem pro ně vzor, tak mají tendence zpočátku zejména si různě malovat na ruce, na nohy barvičkami, takže já je v tom podporuji, děláme různé handpaintingy, děláme žvýkačková tetování, protože si myslím, že když to těm dětem ukážete a dáte jim prostor si to vyzkoušet, tak oni si na to udělají názor. Než když to před nimi budete schovávat a budete před nimi říkat věci jako, že to třeba nebolí, že se to dá smýt. Jsou taky rodiče, kteří tohle říkají, že to má paní učitelka jenom namalované. Ale já si myslím, že potom když ty děti vyrostou, tak naopak budou chtít dělat věci, které dělat nemohly, když byly malé. To máte jako s alkoholem, když dospívající žijí v nějaké rodině, která je drží hodně zkrátka, tak potom když vyrostou a osamostatní se, tak se většinou hodně zvrhnou. Ale tím jak dávám dětem prostor pro to, aby si to vyzkoušely a otevřeně s nimi o tom mluvím a říkám jim, že jsem zase byla na jednom a že mě to fakt bolelo a hodně jsem plakala, tak ty děti mi pak samy říkají: *A Moniko, já nechci takové s těmi jehlami jako máš ty, já bych chtěl jenom žvýkačkové, já nechci takové.* Takže se mi ještě nestalo, aby mi dítě řeklo, že chce mít taky takové tetování s jehličkami. Nikdy. A hodně o tom mluvím i s rodiči a ty rodiče to chápou a naopak po nějaké době mi je začnou chválit a třeba sami přijdou s nějakým tetováním. Také jsem různě inspirovala rodiče. Ale s žádnými velkými problémy jsem se nesečkala. Velký problém byl s tím, aby mi v tom bylo komfortně. Protože na vás pořád lidé koukají skrz prsty. Velice často. V téhle profesi.“

Otázka č. 4: Jak už jste zmínila, pedagog je pro děti většinou vzorem. Myslíte si, že vaše tetování mají na děti nějaký vliv? Obáváte se toho, že budou jednou chtít také tetování nebo piercing?

Jestliže budou chtít tetování, tak si myslím, že jsem tomu úplně tak nepřispěla jenom já. Já se v těch dětech snažím budovat kritické myšlení. Řeknu jim pro a proti, řeknu jim přesně jak to je a ty děti se na základě těch pravdivých informací se potom můžou rozhodnout. Ale největší vliv nemá učitelka, největší vliv mají rodiče. Já jsem tam od

toho, abych jim ukázala to, že i když vypadáme odlišně, tak máme spoustu shodných věcí. Všichni cítíme, všichni jsme někdy smutní, všichni jsme někdy veselí a to, že je někdo jiný, tak neznamená, že je špatný a že bychom naopak tu svoji jinakost měli oslavovat. Takže myslím si, že naopak tím tetováním já jim předávám to dobré, předávám jim respekt k tomu, aby se na lidi dívali s úctou, aby se učili respektovat odlišnosti a už to je návaznost k multikulturní výchově a vůbec rozvíjení dítě a společnost, dítě a ten druhý a celkově i svoje vlastní já. To tetování je o tom uvědomění, uvědomění si sebe sama, je to i o tom sebevědomí, protože jako učitelka s takovým tetováním musíte být připravena na to, že budete centrem pozornosti a to často samozřejmě té negativní pozornosti. Samozřejmě se setkávám i s negativními reakcemi zejména od starých lidí. Že třeba utrousí: *No fuj. To je hrůza.* Ale člověk si takovéhle věci nesmí brát osobně, protože takovýhle lidé vyrůstali úplně v jiném prostředí, vyrůstali jinak a vůbec se za to na ně nezlobím, protože vím, že ten jejich názor má v něčem svoje opodstatnění.“

Otázka č. 5: Je nějaké umístění nebo motiv viditelného tetování, které byste ani vy u učitele neakceptovala? Nebo nějaký piercing, který už se vám zdá přespříliš?

„No, myslím si, že se mi zdá přespříliš piercing v jazyku, protože často s tím lidé šišljají, já jsem ho sama měla. A učitelka v mateřské škole musí mít skutečně kultivovanou řeč a musí jí být dobře rozumět. Tak ten jazyk mi přijde malinko jakože to má takový sexuální podtext. Úplně se mi to nelíbí, ale jinak problém... Asi co se mně osobně nelíbí, ale neviděla bych to jako problém, jsou teď ty moderní piercingy pod tou kůží. Přijde mi to dost nebezpečné v téhle profesi. Stejně tak jako nošení dlouhých naušnic u učitelek, které mohou vést k nějakým zraněním, nejenom sebe samotných, ale třeba i dětí. Takže něco, co je ostré, co by mohlo dětem, i když nevědomky, ublížit, tak si nemyslím, že je vhodné. Co se týče umístění tetování. Spíš si myslím motiv, že by to nemělo být... Já ještě dělám dobrovolnici v hospicu a tam je přísně zakázáno mít jakékoliv motivy tetování s lebkami, se smrtí a tak dále. Co si o tom myslím v mateřské škole? Když to ten učitel dokáže podat tomu dítěti, tak proč ne, ale myslím si, že úplně tyhleto motivy se do školky nehodí. Takovéhle nějaké brutální. Já mám samou přírodu, takže já své tělo používám i jako edukační nástroj. Děti z něho hádají barvy, zvířata, rostliny, takže jsem taková multifunkční v tomhle. Ono to ty děti hodně zajímá, všímají

si. Když chcete s dětmi trénovat najdi pět rozdílů, tak ony přesně vidí, kde co přibylo, kde je co vybarvené. Ony to mají pěkně spočítané, počítají jestli někde něco nepřibylo, neubylo, takže mě zaráží, jak jsou děti vnímavé. Dospělí si často ani nevšimnou v takovémhle množství, že něco přibylo a ty děti hned a mají z toho velkou radost a pak i malují z toho, co se jim líbí. Já jsem byla ve třídě lišek a mám vytetované lišky, protože lišky miluju, takže jsem to používala vždycky jako takový symbol. Já jsem tu ruku používala třeba i jako loutku jako maňáska při různých činnostech, takže tohle mi na tom přijde dobré, to se s piercingem úplně dělat nedá. Já mám ráda barevnost, já i ráda nosím barevné věci, protože si myslím, že tím vyjadřuju barevnost života. Líbí se mi realistická tetování, lidé z vás mohou číst. A co jsem ještě zapomněla říct, já zastávám názor, že učitelka ve školce by měla být autentická, měla by být přirozená a že to, jak mluví, to jak hovoří by mělo korelovat s tím, jak se chová. A mně se moc líbí na těch tetováních i to, že já těm lidem dávám najevo přímo otevřeně, co mám ráda, jaké jsou moje zájmy a ti lidé se o mně skrz ta tetování spoustu věcí dovědí, takže je to takové otevření se, vykročení z komfortní zóny, kde jste v nějaké skořápce, protože ti lidé o vás všechno ví. Oni se na vás podívají a vidí, tady je les, tady je liška, tak to bude asi někdo, kdo má rád přírodu. Ale když tam budete mít učitelku, která tam bude mít lebky, tak zase si ti rodiče udělají úplně jiný názor.“

Otázka č. 6: Říkala jste, že si děti všímají vašich tetování a ptají se. V návaznosti na to mě napadá otázka, zda byste do výuky zařadila nějaký tematický celek o tetování? Abyste to lépe přiblížila dětem? Nebo jak reagujete?

„To je zajímavé. Já nejsem fanoušek tematických celků. Já reaguji na to, jaké jsou aktuální zájmy dětí. Kdyby to třeba bylo skutečně to tetování a to je, jako my máme tetování po celý rok jako tematický celek. Ale jak už jsem vlastně zmínila na tom začátku, když vidím, že ty děti se o tom chtějí dozvědět, tak si o tom povídáme. Jednou jsem přinesla i knížku o tom, když si to chtějí vyzkoušet, tak vezmeme prstové barvy, děti se pomalují, děláme si i různá tetování z Henny, různě jsme si i zvali rodiče, kteří s Hennou umí pracovat, takže si dovedu představit, že by tomu mohl být věnovaný... Jako dalo by se, ale asi samostatně bych se tomu tetování tak úplně nevěnovala, protože si nemyslím, že si to zaslouhuje takovou pozornost, jde spíš jenom o to, aby se ty děti naučily respektovat tu odlišnost a mít radost z toho, že jsme každý trochu jiný.“

Otázka č. 7: Vadilo by vám samotné, kdyby učitelka vašich dětí byla potetovaná?

„Vůbec ne. Myslím, že bychom si skvěle rozuměli. Oni i ti lidé s tetováním, myslím takovým mnohočetným, mají mnohdy leccos společného. Většinou je za tím nějaký příběh a mě lidi s příběhem baví a zajímají. A co se týče jestli znám nějaké učitelky s tetováním, teďkon se to docela rozmáhá, já jsem to dala své kolegyni ve školce k narozeninám voucher na tetování, to už má teda dvě malá, ale jinak moc potetovaných učitelek neznám.“

Otázka č. 8: Kdybyste šla na pohovor, snažila byste se svá tetování zakrýt?

„No učím se, abych nechtěla, ale často se přistihnu, že jo. Nicméně druhý den je to všechno vidět, jako snažím se zakrýt si tetování, které... Na nohách je nikdy nezakryju, na nohách je to vždycky vidět, ale třeba přes ruce si vezmu aspoň sako. Takže jakoby částečně, ale zase nechci úplně, aby potom ty lidi z toho nebyli v šoku. A když jsem dělala přijímací řízení na vysokou školu, myslím jako budoucí učitel, tak jsem přišla téměř odhalená, aby to bylo všechno vidět, protože jsem potřebovala vědět, jestli je to to prostředí, kde chci být a nebo ne.“

Otázka č. 9: Myslíte si, že na potetované pedagogy a pedagogy s tělesnými modifikacemi je nahlíženo jinak než na ty nepotetované?

„Rozhodně v Čechách to ještě není takovou samozřejmostí, takže ta společnost na to ještě není úplně připravena v té profesi. Ve zdravotnictví se to úplně netoleruje, v tom školství je to trochu lepší bych řekla a ten pohled té společnosti na potetované učitele si myslím, že se teďkon bude hodně vyvíjet odlišným směrem, že bude daleko větší otevřenost, protože těch lidí přibývá. Dokonce se nechávají tetovat i staří lidé. Můj tatér říká, že k němu chodí i devadesátiletý děda. Ale jakoby nahlíží samozřejmě jinak na potetované učitele, protože se o tom příliš nemluví. Proto jsem ráda, že jste se rozhodla pro takovou bakalářskou práci, která tohle téma trošku otevře a myslím si, že by to bylo zajímavé téma i do budoucna, protože i když ten vzhled člověka je samozřejmě taky jeden z aspektů, který je důležitý, tak je to hlavně o té osobnosti a o těch profesních kvalitách toho učitele, který by neměl být odsuzovaný na základě toho, že má pár obrázků na těle.“

Tereza

Otázka č. 1: Co bylo tvou motivací stát se učitelkou, co chceš dětem předat a jaká je tvoje filosofie?

„Mám ráda děti pro jejich upřímnost, nezkaženost. Dětem jsem chtěla předat hlavně to, že není na světě problém ten, který by se nedal řešit, že základem každého vztahu je důvěra a přátelství. Moje filozofie je - spokojený, vyrovnaný učitel = spokojené dítě.“

Otázka č. 2: Tvá tetování vznikala ještě předtím, než jsi nastoupila do školky, nebo v průběhu, co jsi učila? Jde mi hlavně o to, zda kdyby sis teď nechávala dělat tetování, brala bys ohled na své zaměstnání? Zvažovala bys umístění/motiv svého tetování s ohledem na svou práci?

„Má tetování vznikla ještě před nástupem do školky. Další tetování bych si určitě nechala udělat a nebrala bych ohled na své zaměstnání.“

Otázka č. 3: Bohužel žijeme ve světě, kdy tetování a piercingy v některých zaměstnáních nejsou akceptovatelné. Setkala ses někdy s negativní zkušeností ať už ze strany vedení MŠ, kolegů, rodičů či dokonce dětí?

„Ano, setkala a to právě ve svém zaměstnání. Vedení neakceptovalo tetování. Musela jsem nosit tetování zakryté a to i v horkých dnech, ve kterých to bylo opravdu nepříjemné. O tom, že je tetování neakceptováno, jsem se dozvěděla až po podepsání smlouvy. Byla to velice špatná zkušenost s mým zaměstnavatelem. V určitých chvílích mi to přišlo až jako šikana, jelikož jsem tetování musela mít zakryté, i když děti spaly a nikdo jiný kromě mě a mých kolegyň v místnosti nebyl.“

Otázka č. 4: Pedagog je většinou pro děti vzorem. Myslíš si, že tvoje tetování mají nějaký vliv? Obáváš se toho, že budou jednou chtít také tetování nebo piercing?

„Myslím si, že to žádný vliv nemá.“

Otázka č. 5: Je nějaké umístění nebo motiv viditelného tetování, které bys ani ty u učitele neakceptovala? Nebo nějaký piercing, který už se ti zdá přespříliš?

„Pouze tetování na obličeji.“

Otázka 6: Všímají si děti tvých tetování? Jak reagují? Ptají se? V návaznosti na to mě napadá, zda bys do výuky zařadila nějaký tematický celek, který by tetování či jiné odlišnosti dětem více přiblížil.

„Ve školce jsem měla tetování zakryté.“

Otázka č. 7: Vadilo by tobě samotné, kdyby učitelka tvého dítěte byla potetovaná a měla piercingy?

„Ne vůbec by mi to nevadilo.“

Otázka č. 8: Kdybys šla někam na pohovor, snažila by ses svá tetování zakrýt?

„Určitě ne.“

Otázka č. 9: Myslíš si, že na potetované pedagogy a pedagogy s tělesnými modifikacemi je nahlíženo jinak než na ty nepotetované?

„Ano myslím si, že ano.“